МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТАI

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхачу Советан Министрий Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

Шинара
8
сентябрь
№ 108 (3086).
Мах 2 кап.

Октябра накъа долхаш

Сийлен гIулакхашца белгалдаьккхар вай республика мехкдаьттахоша Даьхен мехкдаьттан газовни промышленноста 61аь шу дизар.

КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советан шоллина дайтача моаршала жоп луш мехка халкъа боахама керттерчарех цхьа дакъа дола мехкдаьтта промышленность сиханъ дегIайоалара яхь а чIоагIагIа къахьег цар хIанз.

Яьча итогаша хьахьокх бархI бетта план 103 процент кхоачашдаь хилар. План кхоачашйир ерригача мехкдаьтта управленеша. Соахка цу хана даьккхачул мехкдаьтта 27-н газ 21-н процент дукхагIа яьккхай, 9 процент дукхагIа чадхдаьккхад мехкдаьтта.

Республика ерригача промышленносто валовой продукци арахецара 8 бетта план 103,9 процент кхоачашъяьй.

Промышленни производства объем 1963 шера цу хана хьоа юхе 9,3 процент лакхъеннай, хIаьта Къилбаседа Кавказа совнархоза предприятешка 12,5 процент.

Керда техника юкъейоалаяр, производствении процессашта механизаци автоматизаци яр, технологи товашзорганиккхар производства организаци товяр бахьан долаш мьахьегама овсарле лакхъяра плана 102,1 процент кхоачашъяй. Продукци мехкарга дIабоза мах планах бостIачул дохьарах 221 эзар сом ахча кхоадаьд.

Промышленни коллективашта юкъе тIа-тIа шерагIа ирмаш лотт сийлахь-боккхача Октябра баха мабоагIара накъа бахара тIехьа промышленни предприятей коллективашта лоаттаю яхь.

СОВЕТСКИ-ЧЕХОСЛОВАЦКИ ДОТТАГIАЛ ДIАХО А ЧIОАГIДАР ДУХЬА

ЦХЬАНА ЯЬ СОВЕТСКИ-ЧЕХОСЛОВАЦКИ ЗАЯВЛЕНИ

Цхьана яьча советски - чехословацки заявлене тIа аьлнад:

Чехословаке Коммунистически парте ЦК-ан Чехословацки Социалистически Республика правительстван хьийха доттагIлен визитах яха 1964 шера 27 августе денз 5-ча сентябре кхаччалца йолча хана Чехословаке хиинай КПСС ЦК Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель новкъост Н. С. Хрущев херте латта СССР партийно-правительствении делегаци. Словацки къама восстане 20 шу дизар Банска — Бистрице дездеча юкъе дакъа лоцаш хилар из, социалистически общество хьалъеча гIулакха тIехь Чехословацки Социалистически Республикана кхерда карагIдаьккхарашка хьежар, промышленни предприятешкей юртбоахама кооперативашкей хилар, болхлошцей, ахархошцей, интеллигенце викалашцей вIашагIкхеташ а цаьрна дега чура къамел деш а хилар.

СССР халкъашцен Советски Союза Коммунистически партецен вежарий доттагIлен кIоарга уйлаш йолаш, Чехословаке къахьегамхошна безаме накъа а бахьа, дега чура моаршал хьаттар СССР партийно - паччахьалкхен делегаце.

Заявлене тIа йоах, советски партийно - паччахьалкхен делегаце дега чура доккха баркал оал КПЧ ЦК-ана, ЧССР правительствана, деррига чехословацки халкъа массанахьа а ше чIоагIа дика вежарашха тIаэцарах.

СССР партийно - правительствении делегаци Чехословаке йолча хана переговораш беседаш хилар. Дог цIена, вежарашха барт - цхьоагIо йолаш, интернационализма уйлаш чакхъяьнача шинна а мехка делегацей переговораша чIоагIдир дийнача дерригача дешай хьакъехьа бизза барти цхьоагIон йолаш хилар.

Советски партийно - правительствении делегаце, йоах дIахо заявлене тIа, чIоагIа дика а хеташ белгалдоаккх чехословацки халкъо политически, экономически, культурни вахара дерригача ловкъоцка IалаЬмате доккхий толамаш дахар.

Шинна делегаце а дийцар СССР-ан ЧССР-ан юкъе массе а оагIорахьа вежарашха дола барт-цхьоагIон гIулакхаш леладеча карагIдаьккхараш, уж гIулакхаш дIахо а шердарахи кIоаргдаракхи вIаши дега а баьлар. Переговораш йолча хана дIахо а дегIадоладир 1963 шера ЧССР партийно-правительствении делегаци Советски Союзе йолаш барт хилна чIоагIденна барт-цхьоагIон дешаш.

Шинна оагIоно раьза хинна белгалдаьккхар йизза цхьатарра бокъо хилара, вIашин тешара доттагIлен, вежарашха вIашин новкъостал дара, массе а оагIорахьарча хадланза кIоарглуш долча барт - цхьоагIон гIулакхий ларда тIа советско - чехословацки отношенеш дегIайоагIаш хилар.

Шинна а оагIоно белгалдаьккхар, дIахо йодача хана къахьегам дунен халкъашта юкъе социалистически кьисапе бекъара рамкашка, вIашин экономически новкъостал дара Совета балха керторча принципашка хьежжа чакхдоахаш дола вIашин леладу экономически Iилма-технически барт-цхьоагIон гIулакхаш дIахо а дегIадоаладара социалистически мехкий экономика бувзамаш тIехьа тIа кIоаргдар боккха лоархIам болаш хилар.

Делегацеша вIашри дагардар дийцар дунен халкъашта юкъерча хьале керттерча дешай хьакъехьа. Цар белгалдаьккхар дунен халкъашта юкъе хIана латтача хьала, машар безача низашта, дунен халкъашта юкъерча революционни къамаш мукъадахарен болама карагIдаьннача дикача толамий мах беча цар бизза барт хилар.

КПСС-и КПЧ-и викалаша, йоах заявлене тIа, дийцар шинна а партена юкъерча отношенеш дешаш, хIаьта ништта дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама октуальни проблемаш а.

Чехословаке Коммунистически парте, йоах заявлене тIа, чIоагIа мах бу марксизм - ленинизм дегIайоалара гIулакха юкъе Советски Союза Коммунистически парте IалаЬмате доккха дакъа лоацаш хилара, къаьстта мах бу 1957 шерарча Декларацеи тIен 1960 шера Заявлене тIеи белгадоаккхаш махиллара, дунен халкъашта юкъера коммунистически болам дегIаккхара керда этап дIайолаьча цун XX-ча съезда решеней исторически лоархIамъ. Чехословаке Коммунистически парте ништа чIоагIа мах бу КПСС XXII-ча съезда решеней дерригуннен исторически лоархIама а цу съезде тIайкцача, коммунизмо ше лерхIараш кхоачашдара тIабода никъ хьахьоккхаш йолча IалаЬмате йоккхача Программа а.

Шинна а коммунистически парте шоай балха тIехь хьалхе леляю коммунистически болама партеша цхьана оттаьъея 1957 шерарча Декларацеи тIа а 1960 шерарча Заявлене тIа а йолчен дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама юкъерча линеи, стратегически тактически принципашца. ДIадахача шерашка хиннача событеша дизза хьакъехкар из линк нийса а хилар мегаш а хилар.

Дуне дегIаахара даькъе хадангза хьахулаш йола яьленеш, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама юкъарча къовсама лешаш а санна, хинханкахьа коллективно юкъа ебаш хилар кхетадара а вежарашха йолча партей позицеш барт бь хила езара а уйлаш цIаIаш я шинна а парте. Цудуьа шинна а коммунистически парте чаккдаккъанза дергдоаца декхар лерхIаш ла кхетталашха коммунистически болхлойи партей керда совещани гулъелга. ХIанз дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама гIулакхаш кхотаденнен цхьоагIо йолашн хилара керттера кхерам ба Китая Компарте кулгалхошта леладу барт эгIабара гIулакхаш. Шинна а парте хьайда харцахьа лоархI Китая Коммунистически парте кулгалхоша дунен коммунизма цхьоагIонна духьал дерзадаь леладу кхерамех ла йиш йоцей фракционни гIулакхаш.

КПСС-и КПЧ-и чIоагIа тешаш я, йоах заявлене тIа, шин социальни системо лоаттаеча яхье социализма низаш тIа-тIа дукхагIа капитализма низел котдувргхилар, цу гIулакхо революционни дагадоахкараши дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама исторически декхари кхоачашдара эша эггара дикагIа дола дунен халкъашта юкъера хьалаш хьадергхилар. Вежарашха йолча шинна а парте белгалдоакх машаре дахара политика империализмацен буржуазин идеологеен барта дахар сиха цхьа хIама ца хилар. КПСС-ен КПЧ-ен беш бола беррига болх марксистски - ленински принципиальностах, моллагIаш дале а буржуазин идеологе гIулакхаш лоргдоанаш хиларах биза ба. Шинна а парте къовсам лоттабу, тIехьа тIайоагIача хана а хьадза къовсам лоаттабергба империализма духьал, хIанзара адамий общество машарен социальни прогрессан новкъа дегIайоагIита IалашдIара долла хIамэ а деш.

Заявлене тIа белгаллоних, Советски Союза партийно - правительствении делегаце Чехословаке хиначча визито, СССР-ен ЧССР-ен партийно - правительствении делегацеш юкъе хиннача переговораша цIаьхта а хьахьекхар Советски Союза Коммунистически партен Чехословаке Коммунистически партей, СССР-ен ЧССР-ен правительствай идейни политически цхьоагIо хилар. Советски Союзен Чехословакен халкъий доахаргдоаца доттагIал, шинна а мехка юкъе марксизма-ленинизма принципай ларда тIа массе а оагIорахьарча вежарашха болча цхьоагIон гIулакхаш дIахо а чIоагIа дегIадоалалата новкъостал дир.

Цхьана яьча советско - чехословацки заявленама кулгаш яьдир Н. С. Хрущевс — КПСС ЦК Хьалхарча секретара, СССР Министрий Совета Председателя, Антонин Новотне — КПЧ ЦК Хьалхарча секретара, ЧССР Президента. (ТАСС).

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КПСС Центральни Комитетой СССР Министрий Советой «Промышленни ларда тIа фуаши оалхазарий дулхи доаккхилга вIаштIехьдаккхара хьакъехьа» сочам баьб.

КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советой белгалдаьккхад, тIаххьарча шерашка йоккхача городаштей промышленни центраштей гонахьа вIашагIъеххача птицефабрикаша, производство вIаштIехьъяккхара хьалха латтача методехи Iилманна карагIдийначархи пайда а эцаш оалхазарий продуктивность дикка лакхъелга, дIабода къахьегам лохбелга, доакъарах кхы а рациональнегIа пайда эцийга IалашдаЬ хилар, из бахьан долаш фуэх шоех дIадодар дикка лохделга вIаштIехьдаьккха хилар. Дукха йола птицефабрикаш рентабельни предприятеш я, хIаьта цу фабрикашка дIаиххийта капитальни вложенеш лоацачча хана юхаметта а оттабаь.

ХIанз укх сахьате, юртбоахама производствана интенсификаци ерцен хадданза цунна специализаци ярцен дувзаденна йоккхийча городийн промышленни центрийн пригородийн зонашка птицефабрикаш хьалъелга шерде, цита промышленни ларда тIа фуаши оалхазарий дулхи доаккхилга лакхье эшаш йола еррига тороаш йолаш я, городашкеи промышленни центрашкей бахача нахах кхоачамбалла фуаши оалхазарий дулхи хила дезаш хиларга хежжа.

КПСС Центральни Комитетой СССР Министрий Советой тIаийцай союзни республикай Компартей ЦК-и Министрий Советашей птицефабрикашкен племенной оалхазараш леладеча боахамашкен 1970 шера 15,4 млрд. фуаш гулдарах, (царех птицефабрикашка — 14 млрд. фуъ а гулдеш), 611 эзар тоннага кхоачаш оалхазарий дулх лакхдарахи, 1965 — 1970 шерашка фуаш гулдергдола 508 птицефабрикей оалхазарий дулх доаккхаргдола 250 птицефабрикей хьалъярахи шерьярахи йола (союзни республикай Компарте ЦК Министрий Советашей сенна предложенеш. Ерригаш а 1970 шера мехка хургья 758 йоккха птицефабрика, царца хургья цхьаь шера 100—150, кхы дукхагIа а миллион фуаш гулдергдола 23 птицефабрика, 50 — 80 миллион фуъ гулдергдола — 34 птицефабрика, 40 миллион гулдергдола, 171 птицефабрика; юкъе йисараш 20 миллион фуаш гулдергдолаш а йолаш. Специализированни совхозашкен колхозашкен цхьана цар гулдергда шера 30 миллиард фуъ.

Союзни республикай Министрий Советашки СССР Госстройна декхарийла я хьалъе йолаьча хана денз цха шу ах шу — ши шу доалача юкъах хIара предприятеш шера 20—40 миллион фуаш гулдергдола е 1—2 миллион бройлераш йоахарийола птицефабрикаши оалхазараш леладу совхозаши эксплуатаце дIалулга Iалашде.

Птицефабрикаш хьалъелга дикагIа чакхдаккхара а уж хаинахьа эксплуатаце хIаллара а духьа птицефабрикаш хьалъяра гIулакха юкъеоз промышленни городийн гIишлош хьалъеш йола йоккхий гIишлой организацеш.

Бахача наха бизза кхоачамбалла оалхазарий продукташ хилийтар духьа партийни советски юртбоахамий органаш декхарийла я птицефабрикашей специализированни совхозашей фуаши оалхазарий дулхи доаккхилга лакхдарца цхьана кхы направленеш йолча колхозийн совхозийн боахамашта юкъера специализаци яра ларда тIа массе а оагIорахьа оалхазараш леладелга доаржаде, вIашагIйоккха эшшаш йола тороаш яле, цу боахамашка йоккхий механизированни оалхазараш леладу фермаш вIашагIа а йохкаш.

СССР Госпланo, СССР Госстрое, СССР халкъа боахама Совето, союзни республикай Министрий Советаша 1966 шера денз оалхазарий продукташ йоахаргйола птицефабрикаши кхыйола специализированни предприятеши хьалъяра балхаш комплексни планированни ергйолаш оттадаьд.

Цунца дувзаденна СССР Госпланан союзни республикай Министрий Советаштей тIадиллад 1966 — 1970 шерий плана проекте эшшаш йола капитальни вложенеш къоастаелга, производствении помещенеш, нах чубеха цIеноц, детсадаш, берий яслеш, школаш, культурно-бытовой гIулакха эша кхыйола объекташ хьалъяра уж дIа а хьожеш.

СССР Госбанканей СССР Стройбанканей тIадиллад шера йолча лимиташка хьежжа птицефабрикаши, кхыдола оалхазараш леладу боахамаши хьалдара финансировани елга, хIаьта птицефабрикашта, кхыча оалхазараш леладеча боахамашта шера йола капитальни вложеней план цар тIеххкоачашйинча, дах даьинача балхашта, оборудованега, кхыча гIулакхашта дIалахийта кредит дала бокъо а еннай, из кредит хьатIадоагIача шера февраль беттал тIехьа ца доладийташ дIатоккхарг а долаш.

Специализированни оалхазараш леладеча боахамашта кулгалдергдолаш вIашагIъелаьй СССР оалхазараш леладеча промышленноста союзно-республикански управлени (СССР Птицепром). Бахьахьа хургйолаш лаьрхIаа союзни республикашка оалхазараш леладеча промышленноста союзно-республикански управленеш (союзни республикай Птицепромаш) е оалхазараш леладу тресташ вIашагIъеххача.

СССР Птицепроме, союзни республикай оалхазараш леладеча промышленноста управленешта, оалхазараш лаладеча трестешта тIадиллад:

промышленни ларда тIа фуаши оалхазарий дулхи даккхар а оалхазараш леладеча предприятеша уж продукташ паччахьалкхенга йоахара плакаш кхоачашъяр а вIаштIехьдоаккхилга; селекцеш, оалхазарашта гибридизаци яр, птицефабрикашкен специализированни боахамий сетен племенной гIулакх дар, колхозийн совхозийн оалхазараш леладу фермаш духа продукташ луча племенойн гибридийн оалхазарашца IалаштIехьдоаккхилга:

комбикормий рецепташ кийчъелга, оалхазарашта комбикормаш йоахилга вIаштIехьдаккхара а уж дика хилийтара а тIахьожам лоаттабелга, царех эффективни пайда эцилга;

дукха промышленни оалхазараш леладелга вIаштIехьданкхара прогрессивни методаш, фуай инкубаце хIанзарча хахара технологи, оалхазараш леладара а царга хьежара а технологи, хIаьта ништа оалхазарашта переработка яра технологи кийчъяри балха юкъейоалаяри, къахьегам вIаштIехьбаккхара а нормированни яра а рациональнегIа йола формаш кийчъелга, фуаши оалхазарий дулхи даккхарга дIабола къахьегами средствашн кIезигъяр Iалашдеш йола механизаци производствении процессашта шерра юкъейоалаелга;

капитальни гIишлош хьалъяр кхоачашделга (заказчика бокъонах), гIишлош проектно-сметни документацеца Iалашъелга, оттаьча порядках технологически энергетически оборудовани а кабельни изделеш а лоаттаелга;

оалхазараш леладара йолча Iилма-тохкама учреждененшта кулгалделга;

доал деш йолча предприятешта финансировани елгеи материально-технически фондаш дIаекъиггеи;

кулгалдеш йола кадраши специалисташи хьалъэастабелгеи балхаш тIа хIаийсбелгеи, оалхазараш леладара бола специалисташ кийчбелга, хIаьта ништа оалхазараш леладеча болхлой квалификаци лакхъелга а;

оттаьча порядках птицефабрикай, птицесовхозий, племенной боахамий, инкубаторно-птицеводчески станцей, кхыча предприятейн организацейн структураши типови штаташи чIоагIъелга.

Бакъахьа хургдолаш лаьрхIад птицефабрикашта, специализированни оалхазараш леладеча совхозашта, инкубаторно-птицеводчески станцешта кулгалдергдола республикански, краевой, областной е межобластной специализированни тресташ вIашагIъеххача, уж тресташ йоагIаш йолча союзни республикай Птицепромашта кара а хургйолаш.

«Йоккхийча городийн промышленни центрийн пригородни зонашка фуаши оалхазарий дулхи доаккхилга лакхдара хьакъехьарча» 1963 шера 8 январе тIайийцача КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен сочам тIа белгальъ йола птицефабрикай мощносташ сихагIа хьалъяра а болх бе йолаялйитара а йола мероприятеш чIоагIъьяй.

Союзни республикай Министрий Советаштеи СССР Птицепромеи тIадиллад 1964 — 1965 шерашка хIара птицефабрикеи оалхазараш леладеча совхозеи кIоарга специализаци яра йола мероприятеш кхоачашъелга, цу боахамий керттера дакъа из хиларга хьежжа оалхазараш леладелга максимально дегIадоаладара цу предприятей ерригача торонех пайда эца безаш хилар, хIаьта ништта оалхазарашк оалхазараш леладеча боахамашка кита... бакъахьа кетаи долча кхидолча хьайбаштей кхоачамаш... хиллал витаминни мочни... та эшаш хилча илата а доакхар доккхара эшш лаьтта хIара боахамий дIахьожалелга а.

СССР Госстрой, СССР Птицепром, союзни республикай Министрий Советаш декхарийла я оалхазараш леладеча хьалъеш йола гIишлош (птичникаш, бройлерникаш, селекционникаш, кхыяраш) даргIа хургйолаш болх чакхбаккха, хIаьта хьалха латта опыт вIашагIтохара а довзол арахьара практика Iомаяра а ларда тIа 1965—1966 шерашка мехкарча цхьоацайолча зонай Iалама экономически башхалонашка хьежжа птицефабрикайн птицефермайн эггара экономики йола типови проекташ кийчъелга Iалашде.

Хьалъеш йолча птицефабрикашка, хIаьта ништта СССР Птицепрома система предприятей птицеперерабатывающи комбикормови цехашка технологически оборудовани оттаера дола санитарно-технически, монтажни, наладочни балхаш кхоачашделга дIатIадиллад:

РСФСР-е, Украински ССР-е, Белорусски ССР-е, Грузински ССР-е, Азербайджански ССР-е, Молдавски ССР-е, Армянски ССР-е—СССР монтажни специальни гIишлош балхашта йолча Паччахьалкхен производствении комитета;

Узбекски ССР-е, Киргизски ССР-е, Таджикски ССР-е, Туркменски ССР-е СССР Среднеазиатски экономически района гIишлошна йолча Паччахьалкхен производствении комитета.

Казахски ССР-е, Литовски ССР-е, Латвийски ССР-е, Эстонски ССР-е цу республикай гIишлошъеча министерствашта.

СССР Госплана, СССР халкъа боахама Совета, СССР авиационни техника йолча Паччахьалкхен Комитета Союзни республикай Министрий Советашта тIадиллад 1964—1969 шерашка птицефабрикашта механизаци яра машинаш хьаяр вIаштIехьдоаккхилга.

СССР Госплана, СССР халкъа боахама Совета, РСФСР Министрий Совета, Украински ССР Министрий Совета тIадиллад вIаши дага а йолаш «Союзсельхозтехника» объединенеи СССР Птицепромои оничча заявка тIа уж дукха хиларга, цар номенклатурага хьежжа птицефабрикай, оалхазараш леладеча совхозий, фермий машинаши оборудованеши арахецаш йолча специализированни предприятей производствении мощносташ дегIайоалияр 1965—1967 шерий проектни планашта юкъехьолгеи, хIаьта цу гIулакха эшшаш йола капитальни вложенеш къоастаелгеи.

Птицефабрикаши кхийола специализированни оалхазараш леладу предприятешн оборудоване... мероприятеш чIоагIъьяй.

Птицеводствон хьайбаш леладу ... доакъоцаш ... вешествашка диллача дика а сбалансированни а долча доакъарна Iалашделга лоархIаме гIулакх хилар а лоархIаш, СССР Госплан, СССР халкъа боахама Совет, СССР чIаьрий боахама йолча Паччахьалкхен производствении Комитет, союзни республикай Министрий Советаш декхарийла я дукха белок йоаллаш дола доакъар арахецилга 1970 шера кхоачаде: екъа доакъара дрожжаш—2016,4 эзар тоннага, цунца цхьана мехкдаьтта углеводородах баьккхар—1000 эзар тонн, гидролизни бевлах баьккхар — 840 эзар тонн, кхачан промышленноста отходех баьккхар — 176,4 эзар тонн; дулхахтIеххахи цIехи даьккха хьоар — 300 эзар тоннага: доакъара дола чкъьраи китоини хьоар — 400 эзар тоннага: екъа обрат — 100 эзар тоннага.

Оттадаьд, 1965 шера дена дулхатIехха, цIен, чкъьрах хьоар, екъа доакъара дрожжаш, чит, хIаьта ништта жимхи шрот (даьтта доалла ги дIаченнараштелаш йола жимхи шрот йоацаш) союзни республикашта комбикормаши белковитаминни добавкаши кийчъяра дIатела аьнна.

Союзни республикашта 1970 шера задани чIоагIъяьй оалхазарашта 7.150 эзар тонн специализированни (цу лаьче гранулированни дараш 5.500 эзар тонн) комбидоакъараш даха а оалхазараш леладеча боахамашта 2300 эзар тонн илата доакъараш хьожале а, хIаьта ништта боахамашка пайда эцаш дола доакъараш тоадара царех детта 1500 эзар тонн белковитаминни доакъараш кийчде а аьнна.

Союзни республикай Министрий Советаш декхарийла я оалхазарий фабрикаши кхыдола оалхазараш леладу боахамаши уж боахамаш оалхазарашта дикача комбидоакъарашца хадданза Iалашдара СССР Птицепромаца дагаьнвачул тIехьагIа комбидоакъараш деча заводашта тIачIоагIде.

Союзни республикай Министрий Советашта тIадиллад паччахьалкхен комбидоакъарий промышленноста предприятештей СССР Птицепрома системерча предприятештей лаьрхIа 1,6 млн. тонн юкъе а йолаш, искусственно доккъадеш дола витаминни баьций хьоар 1970 шера 2,5 млн. тоннага кхаччалца дукхагIа а даьккха, из комбидоакъарий промышленноста предприятешта а СССР Птицепрома системерча предприятешта а тергдолаш искусственни доккъадеш дола товарни витаминни баьций хьоар доаха специализированни боахамаш 1965—1967 шерашка вIашагIйоххилга.

Искусственно доккъадеш дола витаминни баьций хьоар дукхагIа даккхарна а комбикормови предприятешкен СССР Птицепрома системерча предприятешкен доххарна а цу белгалдаьча боахамий хьашт дукхагIа хилийтар духьа союзни республикай Министрий Советашта тIадиллад:

искусственно доккъадеш дола витаминни товарни баьций хьоар дахара специализаци ... хилар теркал а деш, паччахьалкхенга хьайбай продукташ йоахара цу боахамашта задане оттаелга:

протеини каротини йоаллаш хилар теркал а деш, кийчдеча (хьачутелача) искусственно доккъадеш долча витаминни баьций хьоара дифференцированни мах оттаелга;

искусственно доккъадеш дола витаминни баьций хьоар доаккхаш долча боахамашта хадданза электроэнерги тергйола а хIаьта ништта цу боахамашта тракторашъ, сушилкаш, плющилкаш, хьокхаш-отаргаш, йоккхий кузоваш тIехьа йола тракторни прицепаш-самосвалаш, къаьстта шоей тайпара даьсса галеш а эшшаш йола кхы тайпа материалаш оборудованиш лоаттаергйола а гIулакх вIаштIехьдоаккхилга.

Мероприятеш чIоагIдаьй оалхазарашта дика комбидоакъараш доахилга Iалашдара.

Оалхазарий продуктивность чIоагIа лакхъяр, продукце единица яккхарга дIадолха доакъараш къахьегами кIезиг дар, иккхарга дIабода мах лохбар духьа СССР Птицепроми союзни республикай Министрий Советаши декхарийла я оалхазарий фабрикашкеи оалхазараш леладеча кхыча товарни боахамашкен конкурсно - тохкамий станцешка паччахьалкхен тохкамаш дьаьннача линейни гибридии оалхазарех дукхагIа пайда эца.

Цунца дувзаденна СССР Птицепромаи союзни республикай Министрий Советаштей тIадиллад хIанз долаш долча племенни оалхазараш леладеча боахамий парта тIен кхоадараш хьалдара наьхьацен фуашта а духхе а гIойленегIа дола оалхазарий тайпаш леладу племенной заводаш а хIаьта ништта репродуктивни боахамаши конкурсно-тохкама станцеши а вIашагIйоххилга.

Мероприятеш чIоагIъяьй оалхазарий фабрикашкарча, оалхазараш леладеча специализированни совхозашкарча, племенной боахамашкарча, СССР Птицепрома кхыча предприятешкарча болхлой, гIулакхерча наьха, специалистий материальни безам лакхбара.

Оалхазараш леладара даькъе беш бола Iилма-тохкама болх тоабара производствении процессашта комплексни механизаци яра ларда тIарча йоккхача промышленни производства хьалашка оалхазараш леладарен кхабарен прогрессивни технологи кийчъяр а духьа лаьрхIад СССР Птицепроме оалхазараш леладара гIулакха Iилман совет вIашагIйолла.

Цунца дувзаденна из белгальъ Iилман центр вIашагIйоллара СССР Птицепромага дIалу оалхазараш леладара гIулакхашта йолча Iилман центра керттера институт а лаьрхIа оалхазараш леладу Ерригсоюзни Iилма-тохкамен технологически институт а еш СССР юрта боахама продукташ яхарен кийчъярен Министерства оалхазараш леладу Ерригсоюзни Iилма-тохкама институташ:

СССР юрта боахама Министерства ветеринаре Ленинградски Iилма-тохкама институт, цунах оалхазарий лазарашта йола Ерригсоюзни Iилма-тохкама института а ю;

РСФСР юрта боахама продукташ яхарен кийчъярен Министерства оалхазарий лазарашта йола Пятигорски Калинински Iилма - производствении лабораторешЬ царех оалхазарий лазарашта йола Ерригсоюзни Iилма-тохкама института филиалаш а еш;

Украински ССР юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен Министерства оалхазараш леладу Украински Iилма - тохкама институт (оалхазараш леладеча гIулакхашта йола Iилман центра Украински филиал а лоархIаш).

СССР Птицепрома тIадиллад СССР юрта боахама Министерствацен шо-шоай союзни республикай Министрий Советашцен дагаьнначул тIехьагIа оалхазараш леладара Къилбаседа - Кавказски, Малхбузен - СибарегIен, Дальневосточни, Среднеазиатски, Белорусски, Казахски, Закавказски, Прибалтийски зональни опытни станцеш вIашагIйохка, оалхазараш леладара гIулакхашта йола Iилман центра филиалаш а лоархIаш уж цунна юкъе а яхийта.

СССР Птицепромерча оалхазараш леладара гIулакхашта йолча Iилман центра тIадиллад кхыча министерствай ведомствай Iилма - тохкама учреждененшеи дешара заведененшеи кхоачашдеш дола оалхазараш леладарен оалхазареш чекхдахарен дешай хьакъехьарча Iилма - тохкама балхашта координаци ера.

СССР юрта боахама Министерство, СССР Госплан, СССР Птицепром декхарийла я, Iилман йолча юртбоахама дешара заведененша очно а заочно а зоотехникаш - оалхазараш леладераш дукхагIа кийчъе, дегIадоагIаш латта оалхазараш леладеча боахамашна дIа на бехха уж специалисташ укх гаргарча шерашка хилийта безаш хилар теркал а деш.

Союзни республикай Министрий Советашта тIадиллад СССР Птицепромаца дагаьнначул тIехьагIа 1965 шера мел эш юкъерча квалификацеи бола специалисташ кийчбу техникумашки оалхазараш леладеча специализированни боахамий ларда тIа мастераш-оалхазараш леладераш кийчбу школаш вIашагIйохкилга.

СССР Госстрой, СССР Госплан, СССР халкъа боахама Совета, союзни республикай Министрий Советашта тIадиллад оалхазарий фабрикаши оалхазараш леладу кхыйола боахамаши хьалдеш йола гIишлой организацеш машинашца, оборудованеца, механизмашца, материалашца Iалашъярах дола а хIаьта ништта цу организацей шоай производствении предприятеш дегIайоалаяра хилаш ергйоацача боарамехьа капитальни вложенеш хьожийрах долча а де шашка хьожийта.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПОЛИТИЧЕСКИ ДЕШАРА— ЧӀОАГГӀА ТЕРКАМ

Политически дешара кердача шерага кийчлуш лалуьгӀарашта экономически знанеш алара деша чӀоагӀа уйла тӀайохийт Грозненски района юххьанцарча партийни организацешка. Хьалха санна хьалхарча моттиге латт кадрашта экономически кхетам балара дешаш. Бовхамий экономически хьокхамаш тоадара згтара лоархӀаргарчарех да из гӀулакх.

Юрта боахама производстве болх бечоа хӀанз кхоачам болаш дац духхьал практически кхьмкаш мара ца хилар, моллагӀча гӀулакхагӀа баргбола экономически пайда лархӀа ховш, дикагӀйола методаш Ӏилманна карагӀдьинараши довзаш хила а еза из. ДуккагӀбола тха ладувгӀараш Ӏомабеннаб балхий анализ е малагӀча продукцега мел средстваши къахьегами гӀоргба, цунах хьа фу даргда лархӀа, къахьегама дикагӀйола методаш юкъейнхьача хьахургдар довза.

Дешара кердача формаех хургьа укх шерара тха коммунистически къахьегама школаш. Къахьегама дикагӀйолча, мояаторий методий балха тӀа лоархӀам бе вӀаштӀехьдоалийтаргда цу школаша. Коммунистически къахьегама бригадаш, фермаш, отделенеш яха сийлен цӀи иккхара къовсам лоаттабеча коллективашка вӀашагӀъехк уж тайпа школаш. Коммунистически къахьегам бахьанце къовсам лоаттабеш йола 210 сиг дешаш хургйола цу тайпара 10 школе вӀашагӀйола лаьрхӀад укх шера.

Ӏилманий карагӀдьинарашт тен дикагӀйолча опытах пропаганда ... товдерӀ республика опытни опытно - мелиоративний станций йарда тӀа юртбоахама знийей ши университет хьаелла лаьрхӀад оаха. ДикагӀбарий опыти Ӏилманна карагӀдьинараши дикагӀа а хӀоаргагӀа а довза тардолийтаргда цу гӀулакхо. Растениеводстван животноводстван шинаша факультет хургьи хӀара университете. Цига дешаш хургба бригадираш, звеньевойш, управляющеш, кагагӀбола специалисташ.

Укх шера йоккха уйла тӀадохийтаргьа Ӏилман атеизм Ӏомарра гӀулакха а. ХӀана а дикка тайп - тайпара дына товбаш я районе, холуш да цхьабараштa дына Ӏотхъем тӀалаттеш хилар, дӀаяхача замах юхедисараш гучадувлаш дикка моттигаш ийсьевхай. Цудухьа, Ӏилман атеизм Ӏомэрра семинараш, кружокаш шерьяри цуи ларда тӀа атеистараш - атеисташ - кийчбелген политически дешара лоархӀамера гӀулакх да. Нагахьа санна соахка Ӏилман атеизма дешаш Ӏомадеш 56 сиг дешаш вола семинарски группа хиннийле, укх шера Ӏилман атеистически дешаш Ӏомадергда районе еррига школашка, дукхагӀйолча партийни организацешка, юкъера лаьрхӀача 450 дешерхо хургва атеизм Ӏомаеш. Ӏилман атеизм Ӏомакра хилииза баргбац балле опыт йола пропагандисташ. Керттерча даькъе педагогаш а болаш болх дика хош бола вах юкъеззаб оаха цу гӀулакха. Масела, Ӏилман атеизм пропагандисталла болх бе раьза хилар Петропавловски школа завуч нов. Хрусталев, № 1 йолча шурий совхоза школа завуч нов. Гудько, № 6 йолча школа - интерната хьехархо нов. Слесарев, тубсанаторе керттера лор нов. Абдулаев, кхьмбараш.

Политически дешара керттерчарех цхьа форма я коммунисташен парте боацарашен шоаш дешалга. КПСС ЦК июньски Пленумо белгалдаьккхад политически шоаш дешара метода лоархӀам ца баро коммунистий, парте боацарий идейни кхетам лаккбара зе деш хилар. Укх дешара шера 1100 совгӀа сиг хургва марксистско - ленински теоре, Ӏилман атеизма, экономика, кхьзола дешаш шоаш Ӏомадеш.

ХӀанз еррига партийни организацешка чакхдоалаш чатт политически дешара сеть вӀашагӀйоллилга. ЧӀоагӀбеш ба семинарий кулгалхойн пропагандисташ. Коммунистически къахьегама школайн кружокийн программа оттаьйь, пропагандисташта эшача литературан кхьча методически материалийн список оттаьйь политически дешара кабинета.

Бакъда, тха деррига балхаш дика лел аьлча ниййса-м хургдацар. Белгалдаккхе дезаш да дӀадехача дешара шера экономически звено тха цхьаболча пропагандисташа занятe идейни боарам лаккхбара дукха йовкхо ел ца тилар. Колхозийн совхозийн хьалий учети анализи ца а еш духхьала программа чудоагӀаш дола дешаш Ӏомадарах кховчам бир цар. Цул совгӀа, цу чакхдоалаш юхебисар ахаш гарга лалувгӀараш, занятеш тӀехьаьхха а моттигаш хилар.

Уж гӀалаташ ца хилийтара баха лаьрхӀар хьалхарча хьакъе боахамий кулгалхойн боккхагӀбола специалисташ, хӀаьта пропагандиста балха опыт йола производственникаши пропагандисташи хургбола гӀулакх чакхдаккха. Политически дешара толам, чулоацам, идейни боарам, из ладувгӀараша кхетабар дохкхагӀча даькъе пропагандиста балха говзалгӀен цун кийчаларген хьежжа хургхилар дика хов партийни организацешта.

ХӀанз берригача пропагандистех ши дакъа лакхера дешар дийша ба. Царех 30 совгӀа сиг юрта боахама кулгалхойн керттера специалисташ ба. Лакхера педагогически дешар дийша ба дукха пропа-[illegible]

Пропагандистий семинараш яра гӀулакх а хьоакаде безам ба са. Цхьаккха пропагандист юкъерв ца воакхаш хӀара бетта цкъазза семинараш елга тхоега хетаргахьа лергӀа пайда хьалуш дац. Дукха я пайданегӀа хургдар керт-серторча отраслешке уж семинараш еш хилча. Масала, коммунистически кружока, политшколай марксистско - ленински теоре лардий, Ӏилман атеизма пропагандисташ бетта шоазек экономика хьехараш цкъан гулбеш йолча практика пайда дукхагӀа лургбар аьна хет тхона. ДӀахо, цунца дувзадене семинарийн группайн кулгалхой шоашой отраслешка цхьана КПСС обкома политически дешара ШтагӀа гулбеш хилча а дикагӀа хургдар.

Юххьанцарча партийни организацейн парткомийн йзакхо ца хазлаш эш политически дешара. Кердача дешара шера коммунистийн парте боацарийн политически дешара идейни боарам лакхбара деккараш оттадеза оаха гхьета хьалхашка. Иштта, тхо безам ба политически дешара юрта боахама производствана интенсификаци яра, юрта боахама продукташ ласаьхара къахьегамхошта коммунистически кхетам балара средство е.

С.-Э. ИБРИЕВ.
Грозненски юрта парткома секретара заместитель.

Коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лоацараш

Массе оагӀоракьара кхалсета хьехам луш болх бу кхалнаькха советаша предприятешка, колхозашка, совхозашка. ХӀанз 3350 активистка юкъе а йолаш 336 кхалнаькха совет я республике. Дукхха кхалнаькха советаш чӀоагӀа лоархӀаш я, майрра хьалдоаттаю цар кхалнаькха бокъонаш. Боккха къовсам лоаттабу Ӏадатахи шариӀатахи юхедисарашца, вайнаькха кхалнаха новкъостал ду общественни, производственни вахара юкъе дакъа лацара.

Цар болх тоабар дукха кхалнаькха советий председателашцен членашцен республикански районни семинараш ю КПСС обкомо, производственни управленей партийни комитеташа. Цига дувц республика, района экономикен культурен детӀаахара лоархӀамегӀа дола деккхараш, кхалнаха юкъе беча балха тайп-тайпара формаши методаши, дукхахар шоей балха опыт дӀа-юха эц.

Кхалнаха юкъе беча балха дика опыт йоаьй город Гудермеса кхалнаькха советаша. Кхалнаха юкъе беча балха отдело (заведующи нов. Н. Дагадова) кхалнаькха советий председателийн цар секцей заведующийн дешар вӀашагӀделлад, героекъалхашка латта деккарйи царна довзийтар дукха. Кхалнаха юкъе беча балхе тайп-тайпара формаши методаши царна Ӏомаир дукха ханхаппаьа семинараши совещанеши я. Кхалнаькхи активаца даим болх беш хилар бахьан долаш кхалнаькха советий гӀулакхаш тоаденнад.

Цунна тешал ду локомотивни депора кхалнаькха совета (председатель нов. В. Калинина) балхо. Диренце, партийни организаце, болхлой комитета балхаца ниййс а беш лелабу совето шой беррига болх.

ГӀойтӀарча кхалнаькха совета болх ю вӀаштӀехьбаьккхабац Баматалиева Айвас, Грозненски района Чаьчана-Ойларча Т. Дамбаева, Йокхача Ачалкхерча Бекова Зоес, кхьмар.

Дуккхача кхалнаха доккха дакъа лоац партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей балхе юкъе. СССР, РСФСР, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Советий депутаталла хержаб 68 кхалсаг, моттигерча Советий депутаталле — 3416 кхалсаг.

Кхалнаха коммунистически хьехам луш беча балха юкъе хьинаре дакъа лоац культурно-просветительни учреждениеша. Культура ЦӀенойшка, библиотекашка, клубашка болх беррш дукхагӀа бараш кхалнах ба. Уж ба культпросветучреждениешка тематически сайренаш, диспуташ, читательски конференцеш я еш, интеллигенцеца, общественностаца цхьана культура наха юкъе чукхувьраш. Тематически сайренаш яра йоккха опыт йолаш я Грозненски химикий культура ЦӀен кхалнаькха совет (председатель Г. В. Константинова).

Халахете я, массанахьа а цхьатарра лоархӀам беш вай кхалнаха сайренаш, диспуташ яра гӀулакх. Дукхахар ногийташ ца моарол шоашца истий а боацаш клубе, лекцешка яхар, кино ухараш баха цхьа маӀанах мара ца хийлр. Цу гӀулакхаша хьахьокх цхьаболча маӀача наха кхалсаге улув бовла доаттама хеташ хилар, из бар ца лархӀар.

Кхалнаха юкъе беча политико-массови балхо боккха пайда лу боахами культурен хьалъеча царга хьинаре дакъа лацийтара. КПСС XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачаш а еш, вай республикерча кхалнаха, деррига халагӀьин ца цхьана, къовсам лоаттабу шоаш тӀайица социалистически деккхараш кхоачашдар дукха. Дина толамаш доах юрта боахамерча кхалнахаз болча къахьегамхоша. Коммунистически общество хьалъяра планаш толаме кхоачашъяра къовсам лоаттабеча хана дегӀа а уж шеб а лу производстве хьаьха латтарий мугӀараш. Шерра йовзаш я Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода директора нов. Семеновой, швейни трикотажни промышленноста объединене начальника нов. Г. Галкова, кхьмар цӀераш.

Республике йовзаш я сий деш а я СССР Лакхехьарча Совета депутат хьажкӀаш лелаяра говза йола Ильясова Жансари, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета депутат, коммунистически къахьегама ударник Барахоева Леиха, доаркаш «Червленский» колховера Е. Авилова, «Коминтерн» яхача колховера К. Авилова, кхьмбараш.

Из долла хӀама иштта дале а, вала дезаш да, къахьарча замен акха гӀулакхаш вайна юкъерча цхьаболча нахах хӀанз а доахкаш хилар: дукха истий болаш, майре аха ха йоаца йиӀигаш майре уаийташ моттигаш я, шишша-кхоккха сесаг йолаш 70 совгӀа сиг ца алкха цхьан Урус-Мартана районе. Цу тайпара моттигаш иштта дукха я Грозненски юрта районе, Наьсарен, Шаьла, кхьча районашка. Дукха истий ехулараш, дукхагӀча даькъе, тикай заведующеш, заготовителаш, лесникаш, бухгалтераш ба.

Цхьабакъьа, кхета ца деш да цаӀ: цу эхь дайнача гӀулакхашца чӀоагӀа къовсам хӀана лоаттабац цхьайолча партийни, советски, следственни органаша.

Р. МАРХИЕВА.
КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома кхалнаькха отдела инструктор.

КИТАЙСКИ КУЛГАЛХОЙ АВАНТЮРИЗМ

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРЧА ОБЩЕСТВЕННОСТО ЙОАШХ «ПРАВДА» ЯХАЧА ГАЗЕТА РЕДАКЦИОННИ СТАТЬЯ

«Мао Цзэ-дуна японски социалистий группага даьча къамаьла хьакъехьарча» «Правда» редакционни статьяс дунен общественноста шерра теркам тӀаззаб. Социалистически мехкий газеташа, коммунистически болхлойн партей органаша, буржуазни прессо арайоах шоай оагӀош тӀа статья текст, цунна йола комментареш.

Мао Цзэ-дуна японски социалистий группаца даьча къамаьлах йола «Правда» 2-ча сентябре ра редакционни статья араяьккхай ЧЕХОСЛОВАКЕ центральни кепа йоазоно. «Руде право», «Правда» (Словаке КП ЦК орган) яхача газеташа араьеккхай статья йизза текст. Вокх газеташа—яьшха йола изложени. Газеташта керте яздь да: «Великодержавни шовинизм сойташ дола тешал». «Промежуточни зона китайски теоре лерхӀараш национадистически дагадоахкараш дав. «Къхата гӀара тӀом—шийтача тӀема керда тайпа». «Китая Компарте великодержавни политика». «Китайски лидерий гучаьнка планаш».

«Мао Цзэ-дуна японски социалистий группаца даьча къамаьла хьакъехьарча» «Правда» редакционни статья изложени араяьккхай ГДР дерригача центральни газеташа, «Нейес Дейчланд» яхача газето белгалдоаккх: «ХӀанзалца кьодадеш мара ца дийца китайски кулгалхой дагалаттарашн позицеши хьагучаьхар Мао Цзэ-дуна, «ӀаьтӀ» згтара кертерар, ше лелаваьр. Из ле антисоветски уйлаш низагӀа чуйохкар, згтара реакционерӀа йолча низий националистически уйлаш тӀа спекуляци яр.

Мао Цзэ-дуна кетараш «Бахара пространства теоре керда араяьккхар» санна, «шийла тӀом» хьаларабаккхар санна хӀама да йоах газето. БОЛГАРЕ дерригача центральни газеташа араяьккха «Правда» газета редакционни статья чӀоагӀа юш болгарски коммунисташа. Болгаре гӀоравьна йолча общественни деклелгаба, машара. Дерригдуне Совета бюро членагара, машар лорабара Къамн комитета председатела заместителагара Пиринский Георгегара «Правда» корреспондента ... цу хьакъе ... Ер аьлар цо:

— «Правда» белгал малакхара, Мао Цзэ-дуна японски социалистий группаца даьча къамаьле бокъонна хьаьхох Советски Союза дӀехьал, кхьча социалистически мехкий халкъашта а дунен тӀа прогрессивни мел долча а духхьал шоаш лоаттабеча къовсаме Китая Коммунистически парте кулгалхой мел кӀоаргача кхачаб. Пекински кулгалхой хӀанз дӀокъаде гӀерташ шоай экспансионистски тӀаккхача гӀертараш. Цар чаӀ да дага болаш йоаржаю антисоветски уйлаш, Совета чӀоагӀа йовкъа да китайски кулгалхоша лелаедераш, цар националистически, расистски заявленеш.

ЮГОСЛАВСКИ газеташа гурглолчӀ моттигашка доккхача алапаща керте а хаддь араяьккхай «Правда» редакционни статья йоккха изложени. Газеташ къаьстта белгалйоах територеш хьалуваа китайски кулгалхой йола уйлаш юпц статья моттигаш, «промежуточни зонай» зуламе йола антиленински теори харцьо.

Югославски кепа йоазоно белгалйоаккх статья сабаре, бӀубенна йола оаз, цуи документальноста тешавеш хилари. «Правда» тахьара статья сих ца луш, шийх бӀубенна, аргументированно язъь я, яхаш язду «Политика» яхача газето.

Советски территоре ... йоккхий районаш дӀалувца дага йолча китайски кулгалхошта критика еш йолча «Правда» редакционни статьяна боккха теркам тӀабохийтаб АНГЛИЙСКИ газеташа.

«Таймс», «Гардиан», «Дейли телеграф», «Дейли уоркер» яхача а кхьча а газеташа дӀкхача алапаьца керта йозуй я деш араяьккхай цу статья выдержкеш.

ПАРИЖА ӀуйрийнаргӀе газета керттера теркам тӀебахийтаб советско - китайски отношенешта. «Юманите» яхача газето белгал маддаккхара, Мао Цзэ-дуна японски социалистаща къамаьл деш аьнна Советски Союза хьакъера «Китай да гӀерта экспансионистски гӀулакхаш» гучадоахаш йолча «Правда» редакционни статьяна хетаь заголовкаш хьалхарча оагӀош тӀа араяьккхай дерригача газеташа. «Юманите» хӀама ца эшаш «Правда» статья еррига текст яра а яьккхай, цу темах йола шийй московски корреспондента Жан Кайпа йоккха статья а язъяй.

Антихьарча буржуазни кепа йоазоно белгалйоах СССР хьакъера Китая йола территореш дӀалуьвцара уйлаш цун «шийлача тӀема» политикен. «Пиано дӀех эрсий Азера, яха Франциена шийса йола территори», — яхаш язду «Орора».

ФРГ дукхача газеташа гургйола моттигашка араьяьхай «Правда» 2-ча сентябрерча статья изложени.

Советски территори законах доацаш дӀехаш бола КПК кулгалхой харцбеш йолча «Правда» редакционни статья яьшха изложенеш цунна йола комментареш, доккхача алапаьца керта йоазув а деш хьалхарча оагӀош тӀа араьяьккхай ШВЕЦЕ газеташа.

Сайрийна арадаьначча ЯПОНЕ дерригача газеташа хьалхарча оагӀош тӀа арадаьхад японски социалисташа Мао Цзэ-дуна яьча заявленена критика еш йолча «Правда» редакционни статьях йола хоамаш, цун яьшха изложени а лу.

Марксизма-ленинизма тӀеравалар

ЧӀоагӀа терко тӀайохийташ йийшер аз «Мао Цзэ-дуна японски социалистий группаца даьча къамаьла хьакъехьа» яха «Правда» редакционни статья. ДешацидӀасаллалургӀоваш чӀоагӀа вгӀазавахар со Пекина кулгалхоште дагадоахкараш сайна хайча. Мао Цзэ-дуна гувлавена дувцараш — уж да марксизма-ленинизмица, интернационально деккара тамаше чӀоагӀа тӀеравалар, болхлой класса гӀулакх дохкар.

Китая Компарте кулгалхочо коммунисто санна а ца дувцаш, цхьаккха а хӀама йовкъа доаккха реакционера дувцар да. Мао Цзэ-дуна «промежуточни зонах» йола уйлаш, територеш дӀалацйоа дагалаттараш цу дерӀа да! Китайски кулгалхоша гучча-хьа дувц хӀана Советски Союза дукхалерча шоай «шийлача тӀемах». Гой мел эхь дайнад цар!

Китае хиннаа со, цу мехка мугӀарех болча нахаца къамаьл даьд аз. Китайски къахьегамхоша чӀоагӀа лийрхӀай массане а Советски Союз, дукха йийзай из, боккхача безамца дийцад цар Ленинах а цо лаьрхча партех а. Мао Цзэ-дуна цуна тӀехьабераши тамашийна бӀеха уйлаш йолаш бале а, теша безам ба Китае къахьегамхоша вай мехкацара, советски халкъацара дог-безам дувцарг ца хилараш.

Ф. Н. ПЕТРОВ.
1896 шера дения КПСС член, Социалистически Къахьегама Турпал.
(ТАСС).

ГУЧЧАХЬАРА ЭКСПАНСИОНИЗМИ ЭХЬ ЦА ХЕТАШ ВОЛАВАЛАРИ

Мао Цзэ-дуна японски социалистий группаца даьча къамаьла хьакъехьа «Правда» тӀа араьяхача статья а боагӀаш теркам тӀаззаб. ХӀаьта Мао Цзэ-дуна ше даьча «Къамаьлов» эгӀазвугаш хилар дикка кхетадеш да.

Цхьана а хӀамица хьулдеш доацача экспансионистски дегӀертараша Японе антисоветски реваншистски уйлашца вах хьалхьебар дукха эхь ца хеттан аьттехьарча японски социалисташца оагӀув теха воалавалара цецвоаккх уж коммунистически болаеме хьалле яккха дега волча сага мара хила йиш йоацаш марксистско-ленински хьемтарин кхетамашца дане тардала йиш йоацаш хиларца.

Боккхьалар аьлча ший чулоацам къайлe кхухьаш йоацу антисоветски пропагандин «промежуточни зонах» йола моллагӀча тайпара йоаца чӀоагӀа гуллавена, марксистски йоаца уйлаш йолча Мао Цзэ-дуна японски социалистий группаца даьча къамаьлаца дувцараш коммунисте дувцараша кӀезиг-дукха а терз аьнна ларгӀа йиш йолаш цхьаьнкха хӀама дац.

Со ала деккхаоийла ва, со юкъе а волаш, СССР Ӏилмий Академе делегаци совкка КНР-е йолаш цуна лийгдеал великодержавни китайски шовинизма гучахьара гӀулакхаш, аьнна. Цунах цхьацa хьоахаде доагӀа Пекине Исторически музее оттадаь сурташ. Цар тӀа дукха къайла я «... хьахьокха» советски Дальнее Восток «китайски хинна район я» яхаш. Тхога тамаш яьташ хӀама дензар ю, цунца къаьстта гуш дар цхьа ше къаьстта йола политически линии хилар.

Академик В. Е. БЫКОВСКИЙ.
Ленинград, 3 сентябрь.
(ТАСС).

Челябински областерча Миасс яхача городерча Уральски автомобильни завода коллективо серийни хьисапе арахеца йолалуй «Урал-375» яха кхо ось йола грузовик.

Машинага дӀабохьалургба 7,5 тонн мухьа тӀехьатесса 10 тонн кулаш йола аьъ соа йола прицеп.

Грузовика оттабьаб 180 говра низ бола мотор. Грузовика аьъ чарх дӀаувзаш я. Цудухьа массанахьа а лела йиш йолаш я машина. Ше йоккха габарит йолаш яле а, машина дӀа-иха хьовзаре а декха а атта я.

ХӀанз завода конструкторашз «Урал-375» яхача автомобила бахе хьаю кузов кхаь а оагӀоракьа дӀайоассеш йола йоккха самосвал.

Сурта тӀа: «Урал-375» яха грузовик.

В. Каушанова сурт.
(АПН).

ДИКАЧА ТОЛАМАШЦА

«Октябрьнефта» НПУ вагара хьалха бархӀ бетта план кхоачаш а я, хьинаре къахьегаш я коммунистически къахьегама цӀи лелаю телемеханизированни промысла коллектива. Мехкдаьттен газа иккхара план кхоачашъярал совгӀа, технико-экономически даькъе кхмаола дика толамаш даьхаа цу коллективо. Къахьегама оасарлё планах лаьрхӀачел 4,6 процент лаккхъьей, хӀаьта хьадоаккхача мехкдаьттига дӀабоза мах 4,4 процент лохбьаб. 47,2 эзар сом паччахьалкхена ахча кхоадьа цар.

Эксплуатационни скважинашкара мехкдаьтта хоаккхеш дика болх баьб цу промысла коллективо. Ер шу доладелча дола скважинаш тохкаш 2921 операци яьй цар. Из бахьан долаш 93,2 процент скважина оптимально-технологически режимаца эксплуатаци яьй. Эксплуатационни фонда скважинех пайда эцара коэффициент 99 процент лаккхъеннай. ХӀаьта хьалха болх ца беш хинна 6 скважин болх бе йолалийтай. Болх беш йолча скважинашта 200 совгӀа геолого-технически мероприяти а яь планал совгӀа 3 эзар тонн мехкдаьтта даькхад.

БӀаргагуш масалаш да баь болх эффект йолаш хилар №№ 25—13, 18—8, 241—23 йола скважинаш болх бе йолалийтар. Изоляци тоаеш даьча балхаша вӀаштӀехьдаьккхад болх, ца беш хинна йола № 25—13 скважина болх бе йолалийта. Дуккхача кийа дена болх ца беш хиннача №№ 241—23, 20—11 йолча скважинашта газоизоляционни балхаш а яь. болх бе йолалийтай мастера Хургадашевин геолога Ершовен инициативах дене 6 ... 7 тонн мехкдаьтта а луш.

Промысла коллектива юкъе ерзжача цхьа дика котало ... коммунист нов. Анисимове кулгалдеча коммунистически къахьегама цӀи лелаеча № 1 йолча бригада коллективо. Мехкдаьттех тоаи иккхара бархӀ бетта план 18 августа кхоачашьяьй, 800 тонн планал совгӀа мехкдаьтта даьккхад цар.

Дика къахьегама толамаш доахаш къахьет доккхагӀа йолча мастера Левшин Петр Ивановича кулгалдеча лаьттан кӀала скважинашта ремонт еча цеха коллективо. Шоай сменин нормаш 120—125 процент кхоачашъю цар. Цу цеха коллективашта юкъе хьалхе лелаю нов. Синюхаева кулгалдеча бригада коллективо. ХӀара смени норма 130 процент кхоачашъю цар. Массехана сменин нормаш 130—135 процент кхоачашъеш болх бу лаьттан кӀала ремонт еча операторашa Ахмедгина, Козыренко, Гриценко сменаша.

ХӀанз промысла коллектива Ӏана кийчо еш я. Промысла бригадашкен цехашкен нефтепроводаш, мехкдаьтта гулду пункташ йоахъеш балхаш ду. Цар лерхӀ Ӏан замалахь ца совцар скважинашка болх байта.

Промысла коллективо доахе производственни толамаш операторий, слесарий, геологий, инженерий творчески балхах тийша да. Дика болх беш ба операторaш Макиев, Юсупов, Хандиев, слесарь Абдулова, иштта кхьмбараш.

9-ча гӀишлой-монтажни управлене коллективо болаш хьал а лаьца Сийлахь-йоккхача Октябрьски революцие 47 шу дузача дента сийлено нагъа бахара шоай торонашне а хьежа керда социалистически деккхараш тӀайицад цар. Планах лаьрхӀачул совгӀа 2500 тонн мехкдаьттен газ иккха, хӀаьта шера планал совгӀа 2700 тонн газ ишна. ТӀайца деккхараш толамца кхоачашдеш къахьет промысла коллективо.

Г. ЛУКЬЯНОВ.
«Октябрьнефта» НПУ производственно - технически отдела начальник.

КЕПА ТЕХА АРАБАЬККХАБ «МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА ЦӀЕНАЛ БАХЬАН ДОЛАШ» ЯХА КОЛЛЕКТИВНИ БОЛХ

Социально-экономически литература арахецаш йола «Мысль» яхача издательства кепа теха араьяккхай «Марксизма-ленинизма цӀенал бахьан долаш» яха книжка.

Книжка тӀа кепа техай 1964 шера аьнь бетте хиннача КПСС ЦК-рча общественни Ӏилмай Академе КПСС ЦК-рча марксизма-ленинизма Институте КПСС ЦК-рча Лакхерча партийни школа, СССР Ӏилмий Академе гуманитарне институтий вӀашагӀкхийттача Ӏилман сессе ... «Революционни Ӏилмен хӀазардеш» яха Л. Ф. Ильичевен «СССР-е коммунизм хьалъяр — советски халкъе сийдаль-доккха интернациональни деккар» яха Б. Н. Пономаревен докладаш.

Сборника юкъедихьад цу сессе П. Н. Федосеена, Г. П. Францева, Е. М. Жукова, В. И. Сластина, Ф. В. Константинова, П. Н. Поспелова, Л. Н. Толкунова, П. Ф. Юдина, Л. М. Гатовска, М. Б. Митина, Б. Г. Гафурова, Ф. М. Бурлацке, В. С. Рюрикова, С. Л. Тихвинске, М. Т. Иовчука, В. М. Чхиквадзе, Б. И. Бугаева, В. М. Хвостова даь къамаьлаш.

Книжка тӀа йоккхача фактически материалаца гучабоаккх китайски кулгалхой теорен практикан антиленински чулоацам, хьахоька КПСС-е еша ... наргешен дунен коммунистически болама 1957 шерарча Декларацие тӀаи 1960 шерарча Заявлене тӀеи белгалбаьккха генеральни никъ бахьан долаш лоргагӀа лоаттабу принципиальни къовсам, цу тӀа иштта дувц СССР-е коммунистически общество хьалъяра опытах.

«Марксизма-ленинизма» цӀенал бахьан долаш» яха книжка дукхачча тиражаца ара а яьйтад, книжкаш доахача гӀишлошне хьачу а кхаьчад.

(ТАСС).

КАВКАЗЕРА КЕРДАДАРАШ

КОЛХОЗАШТА ЮКЪЕРА КИНОСТУДИ

Зольски районе вІашагІъеллачу колхозашта юкъера киностуди. Кхуза шу доладелчахьа итт фильм арадаьккхина ю.

«Москвичашца» хьошалгІа кхаьчна тІеххьара болх йистебаьккхинчу дукха ха йоццаш. Кабардино-Балкарски пионерски илланчийн хелхарийн ансамбль Москве кхача выступленеш лаьцна йола безамехьа дуьнаюр да из. Зольски производственни управлене хьалхарчарна хургйолчу хІеташ дІадера канпанера лаьрхІа йола техника ремонт а кхачача механизаторзвеньевой Хамзатов Хамзатех йола журнал доккхаш а хІанз студа коллектива.

(«Кабардино-Балкарская правда»).

ПОМОЩНИК УЛЬТРАЗВУК

Крекинга кхьин аппараташ кІалхарга лоадара чІоагІа терко е мегаргйола эксперимент яьй Краснодарски мехкадаьтта чакхдоккхача заводе. Крекинг-пишкий трубашка йоттар ультразвукови холлабакеш. Цар дена пайда а белар. Кхин хьакъстелга геттара кІантделар. Цунца цхьана кхьин къахьегам лакхбелар, мехкадаьтта продукташ арахецалга догІаддара.

(«Советская Кубань»).

КАВКЪАШКА СИГАЛБЕССАР ЭКСПРЕССАШ

Пассажирашта безамера совгІат кийчдаьд Бакински вагонийн депо къахьегамхоша. Прибалтийски Къилбаседа-Кавказан къахьегамхоша коллективан хьокхамаш Баку—Москва лелаш йола пассажирски фирменни 2 состав вІашагІъеллай цар. Цу составан вагонаш сигалбесса басар хьекха я. ХІора вагона тІа доккхийча алапаша: «Азербайджан» аьнна яздаьд.

ХІанз кху цхьаьнца а состав вІашагІйоллаш ба бакински вагонникаш. Дукха ха ялалехьа дикагІйола фирменни вагонаш деррига гаьнарча маршрутех дІехьа аха йолалургья.

(«Бакинский рабочий»).

МАХАЧКАЛЕРА БОТАНИЧЕСКИ БЕШ

Махачкале, сепараторни завода йоссийнан юкъе ІотоІаш латт 60 гектар майда чулоцуш йола ботанически беш. СССР-е, Европе, Азерча, Америкерча мехкашка хьехулаш йола 300 совгІа тайпанех йола гаьнаш хургья укхаза лелаеш. Дагестански университетин юрта боахама институтен биологически факультета студенташ производственни практика хургба дендропарке.

(«Дагестанская правда»).

ЧЕХОСЛОВАЦКИ ДОТТАГІАШКА ХЬОШАЛГІА

Ши шу дьалха «Россельмаш» яхача завода культура ЦІагІа вашагІъелла йола «Юность» яха эстрадни ансамбль 27-ча августе Чехословаке яхар. Чехословацки доттагІий болча хьошалгІа ши ніара доккхаргда ансамбль.

(«Молот»).

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАХ

Укх шера 8-ча июне «Сердало» газета тІа араьннияр «Балхаш ледара мел» яха Урус-Мартана производственни управлене «Горец» яхача совхоза звеньевойша І. Барзукаевас, А. Чурдеевас, механизатора И. Тункаева язъяь заметка. Цу тІа дуьц совхоза кулгалхоша лерттІа доал цо дерах совхоза дІайийна дукха шекара свекла йоайир яхаш.

Цунах лаьца редакцена е тайпа жоп ду Урус-Мартана производственни управлене начальника ноа. В. Рускин:

«Горец» яхача совхозе тІаяьнна шекара свекла ханнахьа гІулакх ца дар бахьан долаш йоача кхачаш хІама дцар бакъда. Йоаш латта свекла хІаххара яккхара чехака де доагІа гІулакхаш дир совхоза цхьоалагІча отделене, 822 гектар хулча лаьтта шоазл оасар дир, шоаза культиваци йир. Шекара свеклана ший ханнахьа де деза гІулакх йохадарах отделене управляющий агрономи балхара дІабаьлаб. Совхоза вокх отделенешка свекла дина я».

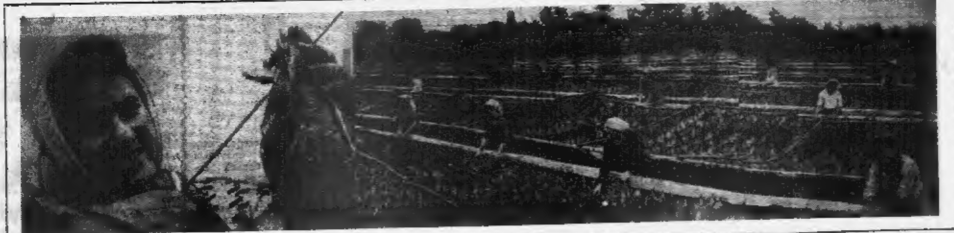

Укх шера дика тхьамка хьалкхедаьд «Алтуринский» яхача совхозе. Бокхха пайда бергба по боахама, дикка чІоагІъергья цун экономика, иштта тоалургда из бахьан долаш болхлой хьал-торо а. Тхьамка хьалкхедеш хьинаре къахьийтад дукхача болхлоша, тІехдика болх барца белгальъяннай Дазеева Зайнап, сурте тІа (аьрдехьа), Вахарчиева Тамара. Докъаде тхьамка хьалъоллаш ба уж. Дийнахьа 2—2,5 норма кхоачашъю цу шинех хІаране.

Н. Кобиашвили сурт.

КЕРДА КНИЖКАШ

ХЬАЛХАРА ИНТЕРНАЦИОНАЛИ РОССИИ

Лондоне Дунен халкъашта юкъера Болхлой Товарищество вІашагІъеллачул тІехьагІа бархІ ди ма даьллинге а, цу хьакъехьа заметка арайоал «Петербургски ведомостяшка». Лоаца, итт мугІарах латта из дІайоалу кхычахьа яздаь белгал я доаккхаш: «Дукхахча английски журналашка кепа техах укх деношка Лондоне, С-Мартинс-Холле гулбенначa болхлой митингах яздаь хІамаш». ДІахо—председателал дазр малав, болхлой делегацеш мичара яхай, хьамаьл хьая дир. Юхера а де лерхІарий хьакъехьа цхьа мугІа: «Хьаккайкадаьд тоІабаь мел боахкарашкера, ирландиашкара хьвболабенна дусашка яхачалца барашкара, бала байбе безам хилар».

Дукха хьачуухача газетин информацешта юкъе тувлаенна зІамига заметка — эрсий легальни газета ха йиш йолаш хиннадий цо баьр малагІча событех бола ховш ба? Оаха из заметка хьайцай укх деношка «Мысль» яхача издательство араяьнача, Итенберг Бориса яздаьча «Хьалхара Интернационали революционни Россеи» яхача книжка тІара.

Тохкамбе, белггала аьлча, І-ча Интернационала гІулакхаш эрсий легальни кепа йоазон тІа хьакьокха лаьрхІа хиннача историка ворхІ шера дІана бац аьна болх баьб Ленински библиотеке. Конвейера йоарска ленто бетонни подвалашкара библиотека газетин заьле цунна хьалтІакхиьа къьара подшивкаш. Историк хьийжав Петербурга, Москвах, Тифлиса дуккхача периодически издакий бос Іажагбенкачa дисташ тІа...

Керттерча дакъе Интернационала конгрессашца дувзаденна наггахьа мера йоаца заметкаш. Из ба-кха белгала нІиса хила мегаш боли «Голос» яхача газета Женевски конгрессах (1866 шу) бола хоам. Интернационала гІулакхаш дерба доладалара хьакъехьара давнеш йоалаю: «Дунен халкъашта юкъера болхлой обществе яІанзле а тоъал йокхха хиний, хІана аьлча цунна юкъера членаш 45 эзар сат аз». Конгрессе даьча къамилацара дакъа лоаладу: «Болхлой классаша керда низам хиведаьба деза хІиналца хІаране ше-шиа хьашташ хиларо йикъа лотталаьча а хІаравар шишкий пайдаха дар лаха гІерташ хиларах адамий юкъара гІулакх, машарах массане а юкъера хьалаш тоадаларех гІулкх теркама кІалхардувлийтача а обществая».

Эрсий легальни кепа йоазоно хІанз а кхетабац Интернационала революционни идеяй берригаь аккхама низ, кІезиг-дукха объективнегІа хьагойт уж, шиъ лоІанне йоацаш цу тайппара Россерча тоъаш шерача гІоазашта Дунен халкъашта юкъерча Болхлой Товариществаш гІулакхаша дІа а довзийташ.

ТІаккха 1868 шерарча цу «Голос» подшивка тІа хьежар историк Брюссельски конгрессе ва, хІана вай аргдолчча тайпара аьлча: «газета спецкорр» — цІа хеза эрсий писатель П. Боборыкин. Цо Брюсселера яхийтача бІарча шІов хилла долча письмош тІа цо дикана оагІорахьара яабу конгресса болх. Эрсий писатель-либерал раьзе хул болхлошта конгрессе дакъа лоацараьта. Цо ялу царех: «Берригаш а мастерскешкара арабаьнна ба уж. Авраам Линкольнех Андру Джонсонех сейна кІаста ахІах, панталонаш кьакха а метад тела а ца деаш мукъа долча сахьашташка, дийшад цар». Приложенни чІоагІа лоархІаш болчех джентельменех латтача бахийтал оаш уж моллагІча лоархІамерча собране, уж царел ІовдалагІа ца хилара совгІа, цар хьахьокхаргаш йоккха практика знанеш йолаш цхьа сайна дика теоретически Іилма доазаш а шоаш хилар». Боборыкина, Интернационалах пролетариата революционни политически организаци а цо лоархІаш, эрсий легальни кепа йоазон вокх публицисташа а сайна шовшкара къехьал тоалдара дукха къовсам лоаттабеш болча сообщество лоархІаш хиний.

Эрсий легальни кепа йоазоно ворхІ шера сатийна язду Интернационалах: «Биржеви ведомостяш» — информаце хьесапе, «Русский вестник» — барт беташ, «Отечественни записки» а «Дело» а яхе прогрессивни журналаш — мутІахьа болаш. Цхьабакъда, цуз тІехьагІа легальни кепа йоазон дукхагІа йолча оргаший Интернационалашара гІулакх цІаьхха чІоагІа хуьпададар гучадаьннад историка. Парижски коммунарий восстани тІехьа, хІаьта Россе а кхетаду: Интернационал — цун штаб, из Парижски коммуна вІашагІъеллари цунна деташ урахуттадарм. Кхиеттел либеральни кепа йоазоно а доваш ду. МутІахьа волаш хиллав Боборыкина письмош кепа йийтича цу тхьорра хиннача «Голос» хІана язду. Интернационала «алуха экономически уйлаш хиний къайлагІа», хІаьта хІанз «бобьа дІабаха аьнна гучахьара Іном хьийнаб капиталисташна». Цудуъа газето «дуьхьале яха аргйоаниш цика уйлаш йолаш мел болча нахех правительствай цу кхерамерча учреждененах».

Интернационала хьакъехьа кІезиг-дукха а объективни информаци легальни кепа йоазонгара хург ма йий аьнна хьы доглаха хьаштдаш эрсий дешархочун. Хьалхарча шерашка цунах язь мел хиннар цо дІавоаду. Интернационал хьахилара истори ше а юкъье деяз юха язде доладу реакционни кепа йоазоно. Эрсий шовинистически уйлаш хьал а хьеш, Интернационале вІашагІйолла дегаделарш... полякаш ба яхаш язду «Московски ведомостеша». Газет къарлу. Интернационалах «польски идеи яла баьнаб», хІаьта из яхача гІерташ доза керттерар. — Россея Польша дІакъовсталга да, яхаш.

Парижски коммуна хиллалца йолча хана Интернационал — эрсий революционни вахар нийлешна юкъе хІама доацаш йола алхха малхбузахьара организаци йолчох гойтар гІулакх эрсий официальни либеральни кепа йоазоно. ХІанз Россена чІоагІа кхераме я яхаш хьакхайкаю из. Интернационала Лондонски конференце (1871 шера сентябрь) хьакъехьа ше хоам беш «Московски ведомостяша» язду: «Цу кхетачене къахьэтта сий дир агІонашта цІа хьахьэтта пайдане кІийле хилар гучадаьйна болча вай лай-мехка...» Газето хоам бу, къахьэтта уйла Россена тІакхийта аьнна решени яьб, «из керттерча бахьна — Карл Маркс воахкоп мукъах а воахийташ».

Эрсий легальни кепа йоазоно І Интернационала гІулакхаш хьатойтарах бола корта чакхбайийта мегаргба тохкамбено. Парижски коммуна тІехьагІа цензуро дІабоаккхаргья Интернационала хьакъехьа цхьа моллагІа а статья, наггахьа сайна из цу тІа бІехаш ца хуле. ДІахо йолача хана эрсий дешархочунна болх объективни информаци кхача йиш хургьий полькни кепа йоазонгара мара. Тохкамбеча книжка дІахара корта ба а ба» І-ча Интернационала хьакъехьара эрсий легальни доаца литература» яхаш.

Книжка автора — СССР Іилмай Академе исторе института Іилман болхлочо Итенберг Бориса АПН корреспондентана ше къамаьл деш белгалдаьккхар, ше деча тохкамий тема геттара шера а дукхача балхашка оакангара дийз Іомаь а хилар. Цхьабакъда, цу теме цхьайола аспекташ кхычарел эсалагІа гойта я. Легальни кепа йоазон хьакъехьара корта — книжка тІерча биннех наІ ба, цхьабакъда, цунах дар вай дукхагІа дийцар, хІана аьлча дукхьаь из тема я хІаннзалца ца кІеззигача автороша а кІезнгагІа а техкар.

Цхьабакъда, Интернационала истори дешаш мел барашта хьешт долаш хургба Б. Итенберга книжка вож юхедиса корташ а І Интернационала эрсий секце хьакъехьара. Интернационало Россерча революционно-демократически болхлой боламе ешйолча влияне хьакъехьара. Уж детечарна цар тІара корайоагІарга кІезига йоазаш йола дукха факташ. Книжка тІа а 60—70 шерашкарче дукхьаь эрсий революционерий шоай письмош тІара, цар дневникаш тІара, заметкаш тІара, цар отталача прокламацеш тІара, кхьча документаш тІара хьайда материалаш. І-ча Интернационалах эрсий революционерашта фу хийттад, социальни революции Россе хотталарах боле техан цун вовкъосталла хьа мишта хинн аб хойташ йолча гучахьарча белгалонаша хьакъ, Маркса вІашагІъелла хинна Дунен халкъашта юкъерча Болхлой Товарищества эрсий революционни болама мел йоккха влияни яьй.

Б. Итенберга харц ду, 1883 шерага кхаччалца (вешта аьлча, Плехановен кхычерий «Къахьегам мукъабаккхара» группа вІашагІйоллалехьа) марксизма идеяш йоаза йиш йолаш интеллигенци вниалеш мара хеннабац Россе яхаш, цхьаболча историкаша дуьшар. Народникий кружокашка а, Россе болх бе хьанхача кхьча мехкашкарча болхлой новкъосталца а, шоаш доазол дехьа дІаухаш а эрсий болхлошта марксизма идеяш миште яйай хьакъохаш йола йоккха фактически материал йоалаю книжка тІа. Дукха хана деяз «Къулбехьенроссийски болхлой Союза» а «Къилбаседехьара эрсий болхлой Союза» а гІулакхаш тохкаш хьаоагІача автора шийг книжка тІа дур чІоагІа хьаштйолаш материал я, масала, революционни опыт Іомаэр дукха петербурски слесарь Обнорский Виктор кхоаза доазол дехьа аьхара хьакъехьа. Автора пІераш йоах късарчал доацаш Англе, Франце, Германе, Швейцаре, Польша пролетарешца бувзам тессача, Маркса произведенеш дика йоазаш хиннача эрсий дукхача кхача болхлой; цо хьоих, Россе Къулбехьени Къилбаседени болхлой Союзий устава тІарех программа тІара бІарча разделаш І-ча Интернационала документаш тІара хьа мишта йийна хиний.

Книжка тІа да Россерча болхлой дукхача организацешта дайза дайна, Одессерча болхлоша Франце пролетарешка дахьийта, Парижски коммуна 7 шу дузача дийнахьа хиннача читигге тІаьхйа адрес. Адреса тІа йоахар: «Парижски коммуна дІакхайкаь ди деадаш сгоне вІашагІхиийттача одессерча болхлоша шоай дег тІара вежарий моарша дайт шуга, французски болхлошка. Оаха тхоай даьхене болх бу 1871 шера Паража баррикадашка севлара дукха шу вежарий, йижарий, дай, къонгаш, мехкарий, доттагІий лийга сийлахь-доккха гІулакх бахьан дадаш. СаббаргІа салетташ хагІа тхо къахьегамхой бокъонаш бахьан лоаш, эксплуататорашта дуьхьала, хьакъалех, нравственни, экономически нагІато лехкар дукха чулакха тхога йиш хургйола ха, из исторически минут хьатІакхачарга хьежаш».

«Мысль» яхача издательства араяйнача кердача книжко из йешача дукхача наха довкъостал дергда І-ча Интернационало эрсий революционни болама, белгала аьлча, Интернационала идеяш кот а йоахаш чакхбаьнача мехка хьахулаш даьттача эрсий болхлой класса турпалерча къовсама яьа влияне чурт къааба дукхьаьоттадира.

Илья АГРАНОВСКИЙ. (АПН).

Хьайбашта — доакъар!

ЛЕРТТІА ТЕРКО ЯЦ

Хьайбашта хиннаьа кхоачамбала доакъар Іалашдар лоархІаме декхар да. Бакъда, Наьсарен производственни управлене цхьадолча боахамий кулгалхоша теркал из деш дитад из гІулакх. ЙоагІаш йола терко яц цар дикагІча хана йол, силос Іалашъяра. Цудуъа гІожа а моша а доакъар Іалашдеча республика ахчча управленел тІехьа латт яз.

Октябра 40 шу яхача совхозе хилар тхо. Дукха да совхозе хьайбаш. 2700 тонн йол Іалашье езаш яр совхоз. Цу гІулакха хІара отделене доакъар ІалацІду бригадаш вІашагІъеххар, цара техника дІаелар. ХІаьта 2000 гектар гарга эри тІаькана буц хьакха йиш йола майдех, цул совгІа вІанйнача баьций 343 гектаря яр. Цу ерригача майдан тІара совхоза ма эшша йол Іалашье йиш яр. Бакъда, Іалашъяьр 1178 тонн ерригга буц хьекха майда 1468 гектари мара яц. Хьакханза йиса 722 гектар эри тІаьнна баьцаш.

Кхьча боахамаша хІара гектара тІара 10—11 центнер йол чуэ а укхаза гектара тІара 4—5 центнер йол мара ялац. Из да буц кхаьча ха таллийтар, йол Іалашъечар болх лерттІа вІаштІехь ца баьхкар. ХІаьта Іалашдаь ча а дап 1170 тонн мара. Кхашкара пІендаь хьатулдаь дап из, къаьстта цхьоалагІча отделене.

ГІожа доакъар кІеззига мара Іалашдаь доацашехь а йолча торонех пайда эшац совхозе. Кхаболаьлаташ тІахиннача кхаш тІа шортта сух, кхьйола буц тІаьннай. Доакъара сух хьаккац укхаза. Бакъда, Наурера баьххача наха совхоза кхашкара сух хьокхаш латт, совхоза кулгалхой из де дага а бац.

19000 тонн силос Іалашъе езаш я совхоз. Цу гІулакха 1350 гектар хьажкІаш хьакъастаьй. 23 августа денз хьажкІаш хьокхаш 6 агрегат я. ХІанналца хьекхар 562 гектари, кІоагацка а буртаанка а Іоучелла силос 4710 тонни мара яц. Силос Іалашъяра гІулакх дукха сихагІа леладе йиш яр бакъда, моша доакъар дІоаза машинаш тоъаш яц. Грознера кхийтача 20 машинаш хьокхамбаш силос хьокхаш йоахкача комбайнашта. Цудуъа агрегаташ дукха ха йоае латташ. Йолаш йолча машинашта юкъа дукхагІьераш самосвалаш я, цар дукха силос дІахьош. ХІаьта дукхагІьерий бортан лакхъяьяц. Цу деррингашта чІоагІа юхабет силос Іалашьяра болх.

ХьажкІаш кхачаш латт, хІанзчул тІехьагІа дукха гойнача силоса пайдан хургьац уж. Совхоза кулгалхоша кхетаде деза кхаьтта хьажкІаш, свекла, кхьйола культураш чуіца йолелча, совхозе йолча тракторех кхоачам хургбоацилга. Сентябрь бутт чакхбалалехьа силос Іалашъяра план кхоачашъергья оаха, йоах совхоза керттерча агронома. Цунна лаьийргІача кхи а бетта кІаьхде гІерт совхозе хьажкІех силос кийчъелга.

М. КОСТОЕВ.

Хьалхара толамаш

Шу а даьнна дац тха боахам вІашагІбелла. Цхьабакъда, дика толамаш даьхад оаха. Хьийкъа ялаташ чуйицар оаха укх шера. ТІадоагІача шера уж вхы а дикагІа хьалкхеде лаьрхІа тІагІертта кхахьет.

2 эзар гектар лаьтта яьвад тха совхоза механизатораша. ХІанзалехьа а кІан мукхи дІабийнаб цу ерригача а майда тІа.

Техника тоъаш я совхозе. 18 трактор, 9 сеялка, иштта кхьйола инвентарь а я боахама долахьа. ХІаьта хІара болхлочо кхетамца болх вІаштІехьбоаккхаш къахьег. Къаьстта къахьегама оасарле лаьх я еш болх бу яхаш оахаш болча трактористаша Хьамидов Султана, Мусаев Іаьлас, Сулейманов Хьалима, кхычар.

Гурахьа дийнача ялаташта 60 тонн минеральни удобренеш дІатоасаргья оаха. Из боля сийленна аІахьош за тракторист Китаев Заурбин. Тукхаш сеялкаца хІара гектара тІа 300 килограмм суперфосфат тоссе цо.

Итт агрегат я совхозе зябь оахаш. Хьинаре къахьег маккха боаккхача тракториста Индербиев Іаьлас, кхычар.

ХІанз тхо геттара сагота да дІадера яьш долча ялатий фуш Іалашдара. 300 тонн «безостая-І» яха кІа вы совхоза, бакъда 116 тонн мара дац из кІа. Иштта тоъац совхозе мукх а.

Ца тоъаш дола фу тхога доала декхарийла я «Гвардейский» яха совхоз, бакъда из гІулакх сихонца чакхдаккхара по деш хІама дац. Бакъда, ха ца хьежалгеш из фу тхона эшалгеш хоаш хила безар «Гвардейский» совхоза кулгалхой.

З. ЧИВЛИКОВА,
Наурски производственни управлене «Озерный» яхача совхоза агроном.

ДОАКЪАР ШОРТТА КИЙЧДЕ

Фермашка мел эш силос, йол, ча, концентраташ хилар хьайбашта Іана кхоачам бар, дукхагІа шура, дулх, кхьйола продукташ яхара эша хьал да.

Хьайбаш дебадара лард доакъар кийчдеча ахкан-гуйранарча хана йоллалга хьа кхета а деш дикагІйола колхозашш совхозаши лерттІа кийчлуш я доахана Іана кхоачамбара гІулакха. Шелковской управленен хьайбаш чуоттадаь кхоабача трестен болхлоша шортта хьайбашта йол Іалашъяьй.

Цхьабакъда, хІанззалца хьа йолча хана тоъал гІожа доакъар Іалашдаьдац, хьажкІех силос йоллара балхаш хала ду республика дукхача колхозашш совхозашш.

Республика деррига боахамашка юкъера лаьрхІача цхьоалагІча сентябрга гІожа доакъар кийчдеара 46 проценти йоллалга 14 процента мара кхоачашдьдац.

Шин процентагаре дахьега кхачалаца мара силос йоллара план кхоачаш ца я сунженцаш, наьсархой, шалазой къаьстта тІехьабисаб.

Цхьа Іаттта лоархІам болаш 8,5 тонн Наурски 5 тонн Урус-Мартановски управленешка, хІаьта Шалази Сунженски управленеша цхьа тонн.

Дийцадалийта йиш йолаш дац хІамана сагота боацача кулгалхошкара, специалисташкара, фермай болхлошкара, дІахача шерашка дуьлийта тІадатаь юхь керда а ца доахаш лерттІа хьайбашта Іана кхоачамбара хьайбашта доакъар кийчдела, къаьстта силос йоллалга а деш сихдар хІаьтайоагІача Іана шелало дира дІаделахаргхилар. ШоазагІа дІаюча культурий чотах мел эш доакъар Іалашдара ерригга торонаш я республика боахамий. Бокхача лоархІама да акт я оттаь учете деррига доакъар хьахцар, доахана Іа дрекхаргдолча дІатІа дахьар.

1964-ча шера 31-ча августага республика колхозашеш совхозашеш силос йоллара план кхоачашъяра

СВОДКА

Управленеш:	(план проценташа)
Шелковски	36
Наурски	33
Урус-Мартана	23
Грозненски	19
Шалин	6
Ножай-Юрта	5
Сунженски	3
Наьсарен	2
Ерригача республика гІолла	14

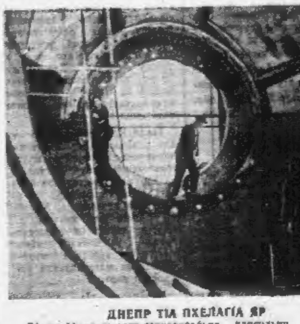

ДНЕПР ТІА ПХЕЛАГІА ЯР

ВІашагІйоллаш латт горизонтально - капсульни хьесапе йолча хьалхарчарех цхьа гидроагрегат. (АПН).

Р. Урингова сурт.

ПЛАН КХОАЧАШЪЕРГЬЯ

ЧІоагІа терко я Урус-Мартана производственни управленен «Лермонтовский» совхоза сентлетте аллаергІча шера шура яла кхара план кхоачашъяра.

Укх шера хІара фуражни Іаттагара 1800 килограмм шура яла пасм'ба совхоза хьайбаш леладераш, дІабахача 8 бетта хьоккал яр 1250 килограмм. Из я дІаьахача шера цу хана яьккхачул 60 килограмм дукхагІа.

Къаьстта хьинаре къахьийтаь совхоза шоллагІча отделене шурий-товарни ферма коллективо. ДІаьахача шера укх хана цу ферме дийнахьа йоккхаш йиний шура цхьа эзар килограммал дукха совъялацар, хІаьта хІанз дийнахьа буц 1650—1700 килограмм йоаркх мара. Из толам бахка вІаштІехьлаьннад коллектива доахана лерттІа Іуэз дарах уж лерттІа кхабарах.

Шалкхе а хиннадц цу ферме доярки укх шера саммие лаккх хьокхамаш. Дийнахьа буса дІара кхоабача Іаттгара 9—9 килограмм шура йоаккх ферма дикагІбоача доаркаша Галатаева Іайшета, Джанкарова Хьавас, Хачукаева Язкима, кхычар. Шоаш шура дукха яккхара совгІа шоай гІулакх дика да доахача къонача доаркашта новкъостал ду цар.

Дика къахьег цу совхоза скотникаш. Къаьстта дика болх бу Дааев Мусиа, Усманов Умайса. Цар кхоабача доахана группа 300—400 килограмм шура тІагІадаь. Цу скотникаша хан-лаинахьа хий моладу доахана, доажаде дикагІолча моттиге дут. Вийсай дІахха дицц доахаш шортта моша доакъар доацаш.

Во къахьегац йиьлагІча отделенерча шурий-товарни ферма коллектив а. Дийнахьа бусан ферме хІара Іаттагара 6 килограмм совгІа шура йоаахих.

Шалкхе а дицдалийташ шурий алсам'йоаккхара гІулакх совхоза кулгалхоша, партийни комсомольски активисташ. Наггахьа сайна ферме хьайбаша шура эшайча оакха из кІезигъелларе дина баьхьан тохк цар. Иштта хилар дукха ха йоаллаш цхьоалагІча отделене. Цигарча шурий-товарни ферме кхьак дийнахь 200 килограммал совгІа шура эшайр. ТІаккха шоллагІча дийнахь Іуйрийна доахан деттача дана ферме бахар совхоза керттера зоотехник Исмаилов Саламакки, партийно — начальникех, тІахьожама комитета новкъостала йолча группа председатели Яндаров Іусман. Ферма доярашІ Исаева ПетІимате Абдурзакова Айбетов 30 минут дІаха тІехьа биеабир. СакагІа йиьте бола дукха доахан во деттарах хІара доярка группо 34 килограмм йолаш 48 килограмм шура эшайр шин доярка доахана. Гучадаьхар кхьанех кхоачамбоацарчаш. Шура оха алсамъйоаккхалца цу ферме хилар специалисташ.

Цу тайпарча кхоачамбоацарашца лира къовсам лоаттабу совхоза массе а фермашка.

Г. ЗАКИРОВ.

Тхьамка хьувкъадаьраш

Шелкла производственни управлене Ленина цІерахча колхозе тхьамка дІаде доладаьд 1960-ча шера, хІаета из культура укхаза лелаяр пайдане я да. Рассада дика хьал я кхевший ханнахьа 10 гектар хулача лаьтта из дІаегІар Умаев Султана кулгаладача бригада членаша.

Планах хІара гектара тІара 10 центнер дакъа тхьамка чуэца лезача цу зІамигача майдан тІера 18—20 эзар сом пайда чуба тарлургда. Цхьа центнер листа мах 180—330 сом ба, паччахьалкхена из вІечудалалехьа доккъадарга а кийчдарга а хьежжа.

Дика болхло йола Мустапаева Аьсет звеньевойла хІеттаьй, тхьамка лелаяра агротехника Іомайра боккха болх дІабоалабаьб бригаде воа. Умаева.

ХІара дена йола нофмаш тІеххьочашъярцо шийгара дика масалаш а гойташ звеной ерриге коллектив шийна тІехьаьккхаб Аьсета. ЛерттІа гІулакх дар бахьан доахаш тхьамка тІалоле кхаш оасарах цІена да. Цудухьа тхьамка доакха деги а денаш. Листа латтача листаш вІаштІехь доалийт ялаьал соггІа хьувкъам чуэца.

Укх деношка бригада членаша баь Іаш укхаза болх. Тхьамка лаладераш доккха довкъостал ду боаккхийча нахаш кхуви браІарашеи. Лист кхачаш латт. Из чуэнарех доькъаларех болхаш хІанз сикала доладенна. Ерригга хьатийла дитташ Іуьйрана хана кийленне кІала дІаккуль. Укхаза хІамаш тІа а хьерчаеш доньадара кийчъю уж. Электрически лампаш я кой а кхоалена кІале а. 120—150 процент шийн балха норма кхоачашъю звеньевоя йолча нов. Мустапаена. Цул тІехьабуцаш бац звеньевой членаш Саламова Хева, Куцаева Нака, кхьу дукха бараш.

Къахьегама учет дика лелаю воа. Умаева, хІара денна кийчъю нарядаш. Август бетта 25 эзар шнурометр тхьамка чу а нийна дІахьорчадаь бригаде. Листа бос сийрла жагІа ба, дикал лаха я.

ХІара гектара тІара 11 центнерала кІезигагІа йоацаш — еаьа лист чуэца аьнна декхар тІаьйнад бригада.

Укх деношка цхьаьлкхена дІадала доладергда тхьамка.

З. ЭСАМБАЕВ,
«Сердало» газета корреспондент.

ХЬАЛХА БОАГІАРАШ

НАГАХЬА САННА КНИЖКА ХЬАДИНЦАЧА!

Тlорска бетта гаргаш йола зlамига книжка доалл са бе — коммунистически къахьегама цlандар. Цу тlа лоаца йоазув да: «Яхье производственни толамаш дахьача грозненски мехкдаьтта чахкдоахача завода 7-ча цеха коллектива коммунистически къахьегама цlе яха цlи еннай».

Из книжка бе а доаллаш уйла ю яз, нагахьа санна цукин хьадувца хоьш хилча! Из лоацца ялаь дола йоазув зlахо деша безам ба. Цу массеxx деша тlехьашка къайла ма латтий коллектива хьинарера къахьегам, цар лехар, царна корадаьр.

МАССАВА А ОАРЦАГІВАЬЛАР

Ремонтно - механически цех гlоина дола балхаш дерех я йовх, хlаьта из нигтта хиларах дlаккхетаба гlортал шо № 7 йолча цеха болхлой, цар-м раьза боацаш шуга ала мег:

— Хьахьий, тхога шиъ ханнаьхьа установкана ремонт ма еите е из эсала ейта. тlаккха болх мишта бергба ккхча цехаша?

Духьала аьлча хlама дац, бокьалдар аьлча ремонтникех тайпа геттара дукха хlамаш да заводе. Шоаш де деза ремонтни балхаш кхиннахьа чаккхлаха цар вlаштlехьа ца даларах кхыча цехишкара балхаш юхаувзарца царга лийла ха дукха гаьнаьнинац.

Коммунистически къахьегам баьханца къовсам доаттабара дола леккарош коллективо тlайнача хана деза хувцадала доладелар гlулакхаш.

...Хетартахьа хlанз юха дагадоха хала-м хургдар коммунистически къахьегама цех яха ойдола цlи яккарга, карарь кара теле завода Цlе Байракх кларех цеха коллектив дlаккхоачаь боле къахьегама тоам. вlаштlехьа мишта бьлар хи.

УЙЛА ЯРО ХЬАХЬЕХ ДЕ ДЕЗАР

Цар шоай мел хур дальдале а графиках боагlача тайпара хьалха болх булацар ремонтникашка. Цкъаза ха хулар механик болхлошта юхера бlарчача сменах дlа ца воалаш, балха ханах пайда дукхагlа мишта эцаргбар хьоcl аьна нормировщика уйло еш, хlаьта а ер ма дий ала хьакулаш боркат а доцар. Хlаьта 7,8 сахьат-м дlаьхдерг мичад la.

Цу хана дагадера цеха коллективо цхьан сменах беш бола болх кхаь сменага боккхар. Дагадехар-м дика да, бакъда, укхаза духьаленаш-м ийсьелар. Кхаь сменах болх дlаболабара кхы тlа а болхлой эш. Мичара боагlаргба уж? Цул совгlа ремонтан балхий алапи лаккхалийта а йиш мичай. Укх тайпара гlулакх де лаьрхlар. Технологически цехашкарча кахаца дагабаьлар, Кхаь сменах болх беш хилча мел пайданегlа хургда хьалхде лархlа а лаьрхlа царна дlаднийцар. Шоаш дагалаьцар кхаллацар, шоашта новкъостал дар дийкар кулгалхошкара. Хlаьта из гlулакх хьаллаьцар технологически цехий коллективаша. Шоай болхлоех цхьа смена вlашагlйолла лаьрхlар цар. Бакъда, ремонтникаш хьалхарча юхьигте царна повкъостал де, lомабе декарийла-м бар. Кхы цхьакха а дар де лаьрхlа, Установка соца а ца еш цхьадола ремонтни балхаш делга.

ЦХЬАН НАРЯДАХ

Каст-каста оалаш да: кхетама болх хlара сагага дlанкхача беза, хlарие дагардар ха деза. Бакъда из массаза а массанахьа а вlаштlехьдоалаш-м дац, хlана аьлча кхетама балха керттера звено бригадир хилар дицлуш моттигаш каст-каста хул. Саг нийсача новкъа вакккхара ерргга торонзаш-м укххаза цай. Цун уйла йир коммунисташа. Насосашта ремонт еш болча слесараша дlа-юха кегабенна, шоай безам бол-болча тайпара болх беш хилар зийра механик а цеха партбюро секретарь а волча Ю. М. Губина. 14 саг... Хlаьта хlаранена къаьст-къаьста нарил кзаьо, хlарне кладовой а вахе шин-шийна насос хьия еза.

Хlаьта, цхьа бригада йича, цхьан нарядах болх байтача фу хургдар. Тlаккха дlа-юха новкъостал дукхагlа дергда. дорригa а бlарга гучча хургда, ца эшаш дола хаьхаташцара гlулакхаш а дlададргда. Цу гlулакхах лаьца слесаращца къамаьл дир. Предложени могайир. Хlанз цхьанне 16—20 насос шийна хьатlанзъайт, массане а цхьан нарядах болх бу. Хlанз хlама хьа ца деш цхьа саг lохайна вагlийтал la, цу сахьате повкъосташа бекк боаккхаргба, нагахьа санна цун е воккхан хlама гlорзагlдаьнна болх хуле дlатlа а бахе гlо дергда.

Цу керда вlашагlъеллача коллективана дукха везаш ва Юрий Михайлович Губин: дика доттагlа, воккхагlйола новкъост хилараx тарра хоя цуна хlарие дег тlа долха наькъаш лаха.

НАГАХЬА ХЬО ХЬАЛХА ЛАТТАР ВАЛЕ?

Хьа станок, хьа балха моттиг — дикагlйолча опыта школа хургья. Из хевиз массане юкъара гlулакх а хиина дlаэттад № 7 йолча цехе.

Слесошна болх беча бригаде газосварщик вохийташ да. Цхьа бакъда, слесарь нов. Нефедов болх беш волча газосварщика де хlама хургдац. Нефедов ше геттара дика из болх булуш ва. Шиъ балха тlа хувцалуш йола балха кхо говзал lомаяьй цо. Хlаьта мишта цхьанне уж говзалаш lомаяр. Дика да. Хlаьта кхыча бригадашка а цу тайпара гlулакхаш доййа къахьегама овсарле цу сахьате лакхлургья. Коммунистически къахьегама ударника нов. Нефедова дикагlйолча опыта школа вlашагlъеллар цехе. 12 саг яха волаевлар цу школа занятешка.

Слесарь-газосварщикаш хьахардо хилар. Чертежаш дешалга, къаьст-къаьстача узлашта сборка елга, оборудоване чоалхане доаца эскизни деталаш хьаделта lомаду цо наха. Трубчати пишка ремонт яра, теплообменники борометрически конденсатораши lомаяра белгалонаш хlоязийт.

Из тайпа школа вlашагlъеллай дикагlйолча цеха токаро нов. Рогозинова опытах а. Укх дlадахача ах шера цехерча 56 сага дикагlйола метод lомае тардалийтар цу гlулакхо.

Нов. Нефедова lомабеш хиннарш шоай балха опыт кхычарна дlахьехаш ба. Масала, цунца lомалуш хиьна нов. Чепакова газосваршика говзал lомаю слесариволча нов. Никишина.

Тохара нов. Ишея шлифовальщика шоллагlа говзал а lомаяь цхьан хана шин станока тlа болх беш из хlанз. Вахача наьха нlеношта ремонт еш йолча малярий шин бригадо хlанз шоаш штукатурка ю, коммунистка нов. Сабирова цул совгlа каменщица а я.

ХІАРА ВИЪЛАГІВАР — РАЦИОНАЛИЗАТОР

Духхьала укх шера 35 рационализаторски предложени балха юкъейийхьай цехе, хlаьта производства юкъеяхьа мел кийчъьй, хlанз хьачу мел тел!

— Геттара хала балхаш дар пишкаш товечара дараш, — яхаш духи цеха начальника В. Н. Кузьмина, — укхаза 8 метр лакха материал хьалтеха езар, хlаьта цига хьалтlех-lокъалеи вувле везар. Пишкех кхы цхьакха а кор лаккхара предложени елар плотника коммуниста В. Т. Дедина. Площадка тlара цу корах хьалтела йохайир материалаш. Из бахьан долаш заданеш 4 сахьат хьалха кхоачашъю бригадо.

Цу гlулакхах лаьца цхьаькха масал доаладергда вай. Къаькча методах ше-ше кийчдора цехе шпилькаш. Тохара нов. Ишеца еннача хоалхане йоцрача предложене Дип-200 яхача станока тlа цахаддаш уж хьае тардалийтар. Центрифуге даьтта хьачухарь схема хувцара слесараша Н. Ф. Фроловен И. И. Никитинен еннача предложенеша центрифуг бlехьалийтац.

Хlамаи уйла еш, керда дац лохаш болча 7-ча цехерча наха мел даьр дийша а заргий!

БОЛХЛОЙ КУЛГАШКАРА ШОНКАШ ЭШАШ ЯЦ

Зlамигача механизацена йоаккха уйла тlайохийт цехе. Дукхача хана деиз механически мастерске болх беш яр кулгашца лелаю кран. Дукхьала цун зlи хьувзаеш латта везар ши саг. Из дlа-юха йоаккхаш хилча чlоагlа хало хулар. Механизированни а воргдолаш яр из, бакъда болхлой кулгашта шонкаш ца хулаш болх дlа-м бодаиар. Хlанз электротельферя редуктори оттаяь балхаш дац да. Цул совгlа ремонтни балхаш дари пхи тоин кула цхьаькха редуктор а оттаяй цига. Иштта укхаза вlаштlехьлаькхад теплообменникай аппаратураштa ремонт яра йола кран-балкаш оттаелта а.

Цеха начальника В. Н. Кузьмина дага а лаьца хьаьий дахча болх беча мастерскерча станокашкара шолкаш арзуваш йола вентиляци. Из бахьан долаш пособи болхлой мукъабьнилб цу мастерскера.

Производства резерваш лахара кlеонта балхаш дац цкха экономически совето, нормировщикаша, «комсомольски прожектора». Каст-каста укхаза хул бригадий, цехий собранеш. Болхлой бе болх боацаш хилара, къахьегама овсарле лакхъдара везачарь дуй цу собранешка.

ЦУ ГІУЛАКХЕХ ХЬАХИНИАРАШ

Профсоюза заводской комитета шерачa заседание итогаш ю социалистически яхьа. Цига къамаьлаш ду цехий начальникаша, технологаша, инженераша, общественноста вокалаша. 7-ча цеха коллектива дал докккий балхаш белгал а деш хьалхара моттиги карара кара тела Цlе Байракх цу коллективана хла йоагlа аьлар цар.

Массанена дика дагадоагlаш да №№ 1, 11, 30 йолча установкашта ремонт еча хана 7-ча цехерча наха къа мишта хьийгар. Уж установкаш тlеддика а хаьал дукхха хьалха а ремонт а лахар цар. Иштта мара биллургбоццаш ба парафин доаккхача цеха капитальни ремонт еш цу цеха коллективо баьккха толам а. Укхаза завкоме дукхача наха тlоэраш а детташ воохlагlча цеха начальника В. Н. Кузьмина дlалу — хьинаре хьийгача къинa дола тешал — коммунистически къахьегама коллектива махат аьнна доалча алапашта цlаяздаь долча тlоарска гаргаш йола книжка.

Т. ВОЛАШЕНКО.

СПОРТ

Дlадахача кlиранднйнахьа йистеваьлар город Грозне хиина РСФСР къулбехьен зона этара чlоагlагlа легкоатлетий яхьаш.

Цу хьаьшта юкъе даькъ лоцаш 30 СССР спорта мастер вар, царца Киеве хиннача яхьий призер Н. Харечкин, Краснодарера А. Садова, Грознера В. Тихомирова, В. Митяин, кхыбараш а болаш.

Чlоагlа лоашараш хилар коткьавннача Г. Нефедерован йиначе В. Шагинак юкъе.

Лайяча командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар Краснодарски край команда, шоллагlъар — Ростова - на - Дону команда.

Цу командашка 1965 шера город Челябинске хургйолча финальни яхьанка дакъа лаца бокъонаш яьхар.

Грозне команда 5-гlа моттиг яьккхар.

Л. БАБАЕВ.

СУРТА ТІА: СССР призер, сборни олимпийски команде вахийта хьожаваь кандидат Николай Харечкин (Ставропольски край) 800 метр водача йиллача моттиге этара кьалха кхоачаш латт (лаккхехьара сурт);

Геннадий Нефедов (Волгоградски область) ядро кхоссаш воал.

Н. Кобашвили сурт.

Іана кийчо яц

Наьсарен района культура учрежденеша lан замалахьа болх бергболаш кийчо еш латт. Цар керттера де дезар помещенешта ремонт яри, доагор lалашдари дарa. Из дика вlаштlехьдоал Тlой-Юртарча культура Цlен.

Укхаза ремонт е болабеннача лоацца юкъайдукха балхаш де хиийнах. Аракьа а чухнахьа а кlир техай, панелашта басар хьекха, пийнашта басар хьоккиш латт. Бакъда, из боккъонца ремонт нь кхккара дукха балхаш де деза: тховнашта басараш хьеккар, нйнаш тоадар, кизгаш тохар, иштта кхы дlахо.

— Уж балхаш оаха моцнагlе даь хургдар, ремонта кхоачамбаьлло ахча хьахецаре, — йоах культура Цlен директора Кодзоев Мухьмада. — Ремонт чlоагlа тlехьатетт цхьайола материалаш ца хиларо. Масала, кизга lоакъаш яц, йоах цо дlахо.

Из бакъда. Кlезига ахча хийцад доккха культура Цlа тоадара. Цудухьа дика ремонт е вlаштlехьдалац.

Дахча а lалашдеш латт укхаз. Хlанзле 20 складометр хьакхьчад культура Цlен нов. Дlадахача шера санна шелалах бlу къожо безаргбац кино ухарий.

Дукха балхаш даьд помещенешта ремонт еча Наьсарен района культура Цlагlа а. Ларда штукатурка яьй, пенашта зlир техай, тишкаш цlеньяьй, хlаьта басараш хьакха е доладаьл.

— Хlанзчул тlехьагlа корашта, наlорашта, панелашта басар хьекха деза, бакъда, из болх мича бергба хоаш дац. Культура отдела доалахьа цхьа грузовик я. Бутт гаргга ха я из бlаргатуш йоаца. Мичахьа лел, фу ду по культура отдела болхлошта шоашта а хи. Культура Цlенна лаьрхlа дахчан цхьа складометр енаяц. — Перечислени а а, хьа-м издайтадар аз дахча, йоах цо. Машин ца хилара из хьада йиш йоацаш дагlа тхо.

Ремонт д ю, дахча lалашдаь йистеьнинай Наьсарен районни о берий а библиотекаш. Бакъда, ремонт ю йистела гаьна а Долакх-Юртара библиотекен клуби. Клубе кlир тохарал совгlа кхы хlама даьдац. Кхы де хlама доацаш багlац клуба заведующи В. Даурбекови библиотека заведующи нов. Долгиевий. Клубе корашта кизгаш техадаш е панелашта басар хьеккадац. Дахча вlалла а lалашдаьдац. Библиотекина-м хlанз а ремонт е йолаьяц. —Санна тоаю къайна библиотека керда яр хьалхьехь латташ хилча, яхаш эша ахча хьахецац юрта Совета председателя нов. Дахкильгова,—йоах библиотека заведующе нов. Долгиевас. Керда яр яь маца яргьи хоаш дац.

Цул совгlа юрта Советах йоалаш йолча медицински пункта а ремонт яц. Нов. Дахкильгов цу гlулакха Наьсарен районни больница керттерча лора бекк дlатlабехк. Из дlахо мегаргдолаш дац. Ремонт яра гlулакх цар дlа-юха теттаме хоча lа хьатlоттаргда. Тlаккха тlехьа хургда тохавлар. Медпункте керда лишк йоллеи, хlаьта хlае йолаль веранда хьалъеи еза.

Цу тайпара гlулакхаш да кхыча юртанкарча дукхача культура учрежденешка. Кхы дlахо тоха а ца деш сихха доагор lалашдеи ремонт ей еза. Каста гуйране доlаш делха доладелча, хотта баьлча хала хургда уж гlулакхаш де. Цу гlулакха лертlа уйла еза наьсархоша а юрта Советий председателаша а.

М. АРЧАКОВ.

ГУЛДЕ ХАЛКЪА ФОЛЬКЛОР

Укх шера 8-ча сентябре г. Грозне хилар Нохч-Гlалгlай историе, метта, литература lилма-тохкама институто гульъ фольклористий республикански совещани. Республика 60 совгlа йолча юртара, городера нах баьхкабар цига. Царна юкъе бар бlаьра хьинна Бунуев Недирсолта, кхыбараш а.

Халкъа багахбуваш безачa е дlаязбеча а наха фольклора исторически доаркlамахи из дlаязъера хьакъехьарча декхарехи лаьца доклад йир цу института литературни сектора lилмае болхлоша Эльмурзаев Саражди, вел Мальсагов Абоси.

Вовкхий нах дlабаьлча багахбувцаш гулбе хала хургхаьар бел гал а даьккха. совещане хиннарша хьехархой, культура болхлой. ерригa интеллигенци фольклор гулбара.

М. АБУЕВ.

НИССАЗЛАГІА ХЕРЖАЧА КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИ ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ СОВЕТА VII-гІа СЕССИ ГУЛЪЯРА ХЬАКЪЕХЬА

Грозненски городской Совета депутаташка дlакойт, ниссазлагlа хержача городской Совета VII-гlа сесси Х. Нурадилова цlерахча театре (Революци проспект, 9) 1964 шера 9 сентябре делкъал тlехьагlа 2 сахьат даьча хьаллаш хилар.

Ден повестка:

Торговлеи общественни кхача яийбечеи предприятеша города къахьегамхоашта гlулакх мишта ду а из тоадера де дезараш а. (Докладчик Нохч-Гlалгlай АССР торговли министр нов. Г. С. Парсадамов).

Грозненски горисполком.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

«ДАЦ» ХИН КІАЛХАРЧА АТОМНИ КЕМАШТА

ТОКИО, 3 сентябрь. ТАСС-а корреспонденташа А. Резниен Г. Гавриленкоси хоам бу:

Ерригача Японе еш я американски хин кlалхара атомни кемаш японски порташка хьачуахара духьалара собранеш, митингаш, демонстрацеш. Японе порташка США хин кlалхара атомни кемаш дахка мукъалуш правительства аьча решенена шоаш духьал хилари японски халкъа къамин хьаштаашта эшаш уж хьачуахарах чlоагlа шоаш шек хилари дувцаш дукха письмош ух хlара денна мехка гражданашкара японски газетий редакцешка.

Токиорча университета профессора Иосио Хияма «Асахи» яхача газета тlа язду: «Дунен халкъашта юкъе хlана оттача хьале хиланза дергдоацаш дий теш шоаех лоравала везаш дола хин кlалхара кемаш вай порташка хьачуахар, из дош халкъо ше къовстадича бакъахьа дар. 100 миллион болча мехка бахача наьха ккерамален хьаштий дукха уж хьачуухилга тlа ца эца мегаргдеций?».

«Асахи» яхача газетага ше яздьча письмо тlа японций уйлаш ювц цlен - нанас Сэтцу Кобаяси. «Сенна доагlа уж Японе? «Хlана доагlа» аьнна хlана хаттац царга вай правительства?» — яхаш язду цо.

Японе социалистически парте инициативах 10 эзар сагъ юкъевола протеста митинг хилар Токио тахан. Митинге къамаьлаш дир СПЯ председатела Каваками, кхыча боваш болча общественни деятелашеи. Японе порташка американски хин кlалхара кемаш хьачудаххар чlоагlа харцахьара гlулакх а лаьрхlар цар, ше яь решени дlаяккхар японски правительствагара дlа а дийхар. Японе Социалистически парте вихзлаша аьлар хин кlалхара атомни кемаш хьачуухилга соцадара тlехьара болам шерра боаржабе решени тlийцай СПЯ-с.

КУБАС МАХ БУ

НЬЮ-ЙОРК, 3 сентябрь. (ТАСС). США конгресса викалий палато селхан чlоагlдир Кубаца торговли лелаеча моллагlча а мехка американски продовольственни излишкаш йохьийтилга соцаде, яхаш хоам бу Вашингтонера ЮПИ яхача агенства корреспондентий. Социалистически доацача мехкашта кхы а низ белга хьахиннах, яхаш белгалдоаккх агенства, США-с духьале ешшехь, цу мехкаша Кубаца еш йола торговли лакхъялара.

Американски информационни агенсташа бечча хоамах, США-с «lаьржача спискашта» юкъедихьача социалистически доацача мехкий кемаша дукхьал укх шера бархl бетта Кубе дlан Кубера юхен соахка цу хана ерригa а 370 рейс мара ца яьча метта, 628 рейс яьй. Эггара а дукхагlа рейсаш яьй английски кемаша. Шоллагlа яьй Ливанен Греции байракхаш лелаеча кемаша. Эггара хьалха «lаьржача спискашта» юкъе дихьад Кипра кемаш. Август йистебовлаш дерригa а цу спискашта юкъе дихьар 244 кема дар, царех 87 английски а долаш.

БЕ БОЛХ ЦА ХИЛАР ЛАКХЛУ США

НЬЮ-ЙОРК, 4 сентябрь. (ТАСС). Вlашагlкхийттача Штаташка бе болх ца хилари боарам август бетта юха а мехка беррригача балха низах 5,1 процентага кхоачаш чекха лакхбелар, яхаш хоам бир къахьегама статистика бюро вихало. Укх тlехьарча зорхl шера Вlашагlкхийттача Штаташка июль бетта шозалагlа 5 процентага кхоачаш бе болх ца хилара боарам лохбеннача тlехьагlа, август бетта чlоагlа лакхделар американски кагирхошта юкъе бе болх ца хилар. Кагирхошта бе болх ца хилар США правительствана хьалхашка латтача эггара е цlенкаштагlа йолчарех цхьа проблема я. Укх гаргарча массеж шера къахьегама рынке кагирхой дукха гуллургeнларо, аьлар къахьегама статистика бюро вихало, сона кетачох, кхы а лакхбергба Вlашагlкхийттача Штаташка бе болх ца хилара боарам.

АНГЛИЙСКИ ЭСКАРАША ДЕЧА ЗУЛАМАШТА ДУХЬАЛА

КАИР, 3 сентябрь. (ТАСС). «lарбий къулбехьен оккупироваьнни территореш мукъаяккхара тlехьарча тlемо Радфанера, Далера, кхыча районашкара lалаьмате йоккхий моттагаш дlа а лийцай, дlахо шер а лургья ерригa Къулбехьен Аравн хьалацдалца», — йоах lарбий ах тlайрен къулбехье мукъаяккхара къамин фронта кхайкарал тlа.

Тахан Каирерча радио чу даь кхайкарал lарбий мехкий паччахьалкхенаштен правительстваштен керте латтарашка дань да 5-ча сентябре Александре хьелларгlйолча цар совещанеца дувзадена. Къулбехьен Араве повстанцаша дех «Адени англиски протектораташи мукъаяккхара тlехьдоаттабеча къовсаме шоашта моральни материальни новкъостал дар».

Кхайкарал тlа английски империалисташ бехке бу «Радфане бахача маьршача наха варварски тlом барах».

Укх шера февраль бетта Грознерча Калинина поселке хьалъе йоладир къахьегамхошта бытови гlулакх ду комбинат. Комбинат хьалъеир гlишлой - монтажни управлене мастер Дубаев керте волча участка коллективо. Со ка а йолаш комбинат хьалъе йолярх цхьабараша гуччахьа олар «охьанца тайна хlама башха дика а дац», аьле. Из нигта хиланзар. Комбинат хаьал бъ бутт хьалха ю хьнний, тахан а тlехь шиъ боал дlаболабе мара ца безаш, цул сова из хьалъерге дlадодача кхо эзар сом ахча а кхоалла.

Укх гаргарча хана поселкерча къахьегамхой гlулакх деш хургья парикмахерски, сапожни, сахьташ тоадуш барахьаш тегин мастерскеш. Комбинат сеннагlа хьалъе шиккаро довкха хьинар тойтад балха тlа Тайсумова Нательк доал деш волча цхьоалагlча бригада коллективо: каменщика Хикаева, плотника Исаева, маляраша Жуковаси, Коровинаси, водосбои болхлоша Гутоевас, Басхановас, кхыбараша.

Хlинар бъ бутт хьалха эксплуатаце дlаделла ца комбинат Октябре цlейна сийлахьа наькъе бахара доло Дубаев коллективо доахкар къахьегама совгlат дь. Кхы дlахо а шоай хьинар деш хи дохьер къахьега лерхl коллективо.

А. ДОДОВ.

Сурта тlа: керда хьалъе комбинат.

Л. Плиева сурт.

Ладувгlа

РАДИО: 6.30 — юрта болха ма болхлошта передача (эрсий меттала); 6.45 — ашараш; 7.10— «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор; 7.30 — хоамаши передачай программеш; 8.15 — «Сердало» газето ешlонаш тlара; 8.25 — кьалбеседа хlарий клеши хьалхара аьараши; 8.45 — «Къона тlехье» яха передача (гlалгlай меттала); 16.00 — передачай программа; 16.05 — ВЛКСМ обкома пленуми дакъалоацархой [illegible] отташ концерт; 16.30 — керда [illegible] (гlалгlай меттала); 16.45 — «Къонал» яха передача (гlалгlай меттала); 17.00—«Къилбесе [illegible] вахара» яха радиогазета; 17.30 — керда хоамаш (эрсий меттала); 17.45— «Юрта советий активе [illegible]» яха беседа (нохчий меттала); 18.20 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.35 — композитора Халебове концерт.

УКВ: 9.00 — «Ирзе йиш» яха концерт; 9.40 — «Плевако музыка дукха еачер музыкальни коллекция» яха передача; 10.25 — «Хlама дагадаре кхел» яха инсценировани (возьма); 11.20 — «Халкъа музыкальни творчества музей» яха передача; 19.00 — «Тихий Дон» яха Дзержинска опера монтаж; 20.40 — «Иллена хетадаь вахар» яха музыкальни передача; 21.[..] — «Саг йоалдир» яхача спектакла монтаж (нохчий меттала); 22.05 — «Отса Георга концерт.

Хьежа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.00 — спортивни передача; 13.00 — «Дего мала доах» яха художественни фильм; 18.20 — передачай программа; 18.25 — телевизиони керданарах (нохчий меттала); 18.40 — вай гlалгlай хьийкъа алат: репортаж (нохчий меттала); 18.50 — «lилман техники дарараш» яха багlдолча тlера хьийца фильм; 19.10 — англиски метта урок; 19.40 — киножурнал; 19.50 — [illegible] бахьне журналисташа деттабу къовсам: беседа; 20.00 — вайцига хьоашагlа ве Эсимбаев Махьмуд; 20.40 — передачай программа; 20.45 — «Тхона лала» яха художественни фильм.

Город Грозне, Декабрьски улицагlа, 7-ча цlагlа вахача Дуранин Щербаков Михаил Спиридоновича суда деиад г. Москве, Горьке улицагlа, 18 «б» цlен 4-ча квартире яхаш йола Щербакова Алла Ефимов. на ше йитарах дола дош.

Дош лувшарга г. Грозне Ленински района халкъа суде.

Город Грозне 2, Октябрьски района 30-ча участке, Новосадови улицагlа, 17-ча цlагlа яхача Глинская Евгения Михайловнаш суда деиад Глинский Анатолий Ивановичагара ше хьаьларах дола дош.

Дош лувшарга Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цlена фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-61; бахаташкана секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленности, совхозахьен, ... отделий — 2-25-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-61, ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72.

«Грозненский рабочий» издательства типография. Революции проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ00215. Заказ № 5018.